

LOVEC

glasilo Lovske zveze Slovenije

Januar 1973 **10**

**Vsem članom lovskih organizacij obilo zdravja, zadovoljstva
in uspehov pri gojitvi divjadi v letu 1973!**

Lovska zveza Slovenije
Uredništvo Lovca

Mreže za ograje izdelujem iz nerjavečega materiala. Zaščitno barvanje ni potrebno. Višina mreže in velikost okenc po želji kupca. Obstojne tudi v obmorskih in industrijskih razmerah.
– Ing. Lojze Kocmur, Podgorje 29, 63230 Šentjur pri Celju.

Prodajam 3 lovske terierke, stare po 8 do 10 mesecev, odličnih staršev. Franc Prijatelj, Vel. Poljane 20, 61316 Ortnik.

Prodajam dve psici koker španjelki, stari 7 mesecev ter dve in pol leta, obe z rodovnikom. Ivan Držanič, Trebež 41, 68253 Artiče pri Brežicah.

Prodajam boroveljski karabin 7 mm SE VOM HOFE z daljnogledom ali brez, in dvocevko SUHL 16–16 × 70, še v garanciji. Jože Rački, Sp. Rudnik, Cesta I št. 5, 61000 Ljubljana.

Napovedano objavo podrobnejšega razpisa za lovskočuvajski tečaj prelago na februarsko številko Lovca.

LZS

**Lovci, želimo vam srečno
in uspešno novo leto,
posebno
pri gojitvi divjadi.**

Zahvaljujemo se za sodelovanje v preteklem letu in želimo, da bi se v novem letu 1973 še poglobilo in razširilo.

**LOVSKA ZADRUGA
ZA SLOVENIJO
LOVEC**

s svojimi poslovalnicami v:
Ljubljani, Celju, Mariboru, Novem mestu

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LV. letnik

št. 10

januar-prosinec 1973

Ob visokem snegu je tudi srnjad v stiski. Tedaj ji pomagamo s krmljenjem, ki pa nikoli ne sme biti glavni vir hrane, temveč le dopolnilo. Suha krma je osnovno krmilo, a senu, otavi, detelji pridenemo tudi vejnike. Sveža hrana, ki vsebuje dovolj vode, je pri zimskem krmljenju važen dodatek drugim krmilom. Najboljša je pravilno pripravljena silaža. Močnih krmil (drevesno seme in žita)

ne pokladamo brez dodatka drugih. Solnice morajo biti pozimi brez-pogojno prazne, ker sol povzroča žejo. Žival si jo teši s tem, da liže led in je sneg, kar ji škodi. — Več o krmljenju je v Slov. lovskega priročniku, stran 244!

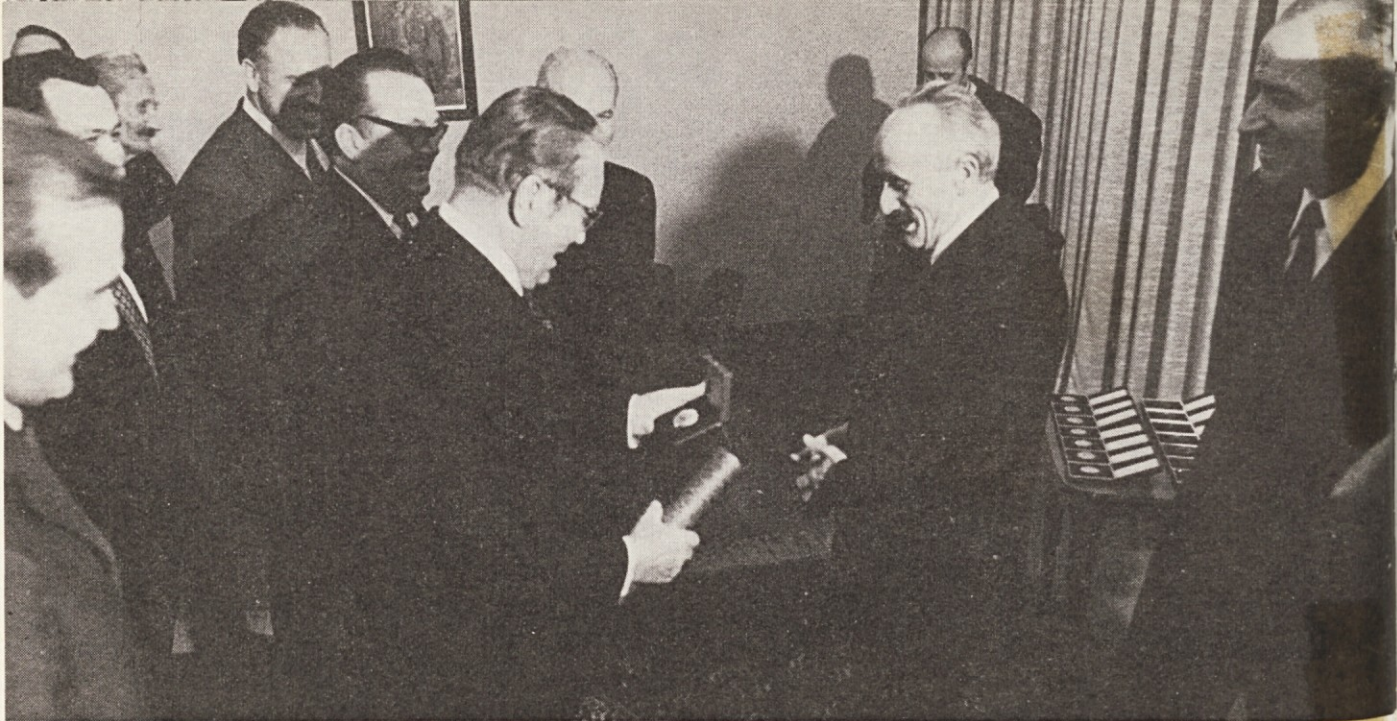
Vsebina

Tone Svetina	»Lepo je tam, kjer se živali ne boje človeka« — Tito	291
Lazar Raić	Knjiga Lovske trofeje na Slovenskem	294
Florijan Skapin	Moje trofeje, pesem	299
Dr. Branko Kristen	Kako dosežemo kapitalne trofeje?	299
Ludvik Marič	Značilnosti madžarske lovske zakonodaje	302
Tone Svetina	Lovčeva hči — X.	303
Po lovskega svetu:	Lovstvo v Švici — Aleksander Pajtler	306
Lovski oprtnik:	Dopolnilo k članku o odstrelu male divjadi — Alojz Černe	309
	Rožnice (čelni nastavki) nakazujejo kakovost rogovja — M. S.	309
	Prokletije — Živomir Simonović	310
	Zračne puške — Franjo Sok	311
		312
Vprašanja-odgovori:		313
Mladi pišejo		315
Lovska organizacija		316
Jubilanti		317
V spomin		318
Lovska kinologija:	Kinološko delo v letu 1972 — V. Pleničar	317
	XI. republiška tekma po krvnem sledu v lovišču LD	
	Jezero — Komen — L. Zadnik	318
		320
Šaljive		

Avtor fotografije nad voščilom ing. Janez Černač

Priloga te številke šestbarvni »Lovčev« koledar 1973 s šaljivimi lovskimi prizori s panjskih končnic

»LOVCA« izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Zupančičeva 9. Uredniški odbor: Tone Svetina, glavni urednik; Franc Cvenkel, odgovorni urednik; prof. dr. Stane Valentinčič, dipl. ing. Anton Simonič, Vladimir Pleničar. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu »Lovca«, Zupančičeva 9, 61001 Ljubljana, poštni predal 505, telefon 21-245 in 21-819. — Rokopisov in fotografij ne vračamo. — Letni prispevek področnih lovskega zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za »Lovca«, je po članu 50 din. Za druge naročnike je letna naročnina 55 din; za inozemstvo 70 din; posamezna številka 4,50 din. — Cene malim oglašom za člane lov. organizacij: do 15 besed 6 din, od 15 do 25 besed 7 din, od 25 do 35 besed 9 din; za vse druge dvojna cena. Male oglase je treba plačati hkrati z naročilom. — Žiro račun Lovske zveze Slovenije: 50101-678-47158. — Tiskala in klišee izdelala Tiskarna »Jože Moškrič« v Ljubljani.

Decembra 1972 je bil predsednik SFRJ Josip Broz-Tito na uradnem obisku v Sloveniji. Dne 11. 12. je obiskal naše glavno mesto. Navdušeno so ga pozdravili tisoči Ljubljčanov. Ko je položil venec na grobnico narodnih herojev, je v spremstvu visokih družbeno-političnih funkcionarjev odšel v poslopje ljudske skupščine, kjer mu je – našemu prvemu in najdražjemu lovskemu tovarišu – predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček izročil najvišje slovensko lovsko odlikovanje, red za zasluge I. stopnje. Navzoči so bili tudi podpredsednik LZS Lojze Briški, tajnik LZS Ive Krevs in član izvršnega odbora LZS Stane Dolanc. Izročili so mu tudi medalje in diplome, ki jih je dobil za svoje lovske trofeje na Slovenski lovski razstavi v Mariboru.

Foto E. Šelhaus

»Lepo je tam, kjer se živali ne boje človeka« – Tito

»Brez etike ni lova.«

»Zame so vrhunske trofeje prav takšne vrednosti kot nacionalne umetnine, ki jih ne prodajamo in ne smejo iz dežele.«

»Divjad zaščitimo pred pretiranim komercializmom.«

»Manj streljati in več fotografirati.«

»Morajo se spremeniti odnosi med ljudmi, pa bodo drugačni tudi do živali.«

»Pri lovu človek marsikaj pridobi, kar lahko uporabi v vojni.«

Lani 22. maja je predsednik republike Josip Broz – Tito sprejel delegacijo Lovske zveze Jugoslavije, v kateri so bili tedanji predsednik LZJ Blažo Djuričić, tedanji podpredsednik LZJ generalpolkovnik Rado Pehaček, tedanji sekretar LZJ Pero Trutin in Tone Svetina, glavni urednik revije Lovec. Ob tej priložnosti je delegacija tovarišu Titu čestitala k njegovemu osemdesetemu rojstnemu dnevu in mu izročila darilo, ter mu dala medalje, ki so jih dobile njegove trofeje na novosadski mednarodni lovski razstavi in svetovni razstavi v Budimpešti.

Navzoč je bil tudi direktor Novosadskega sejma, ki namerava razstaviti trofeje maršala Tita in predstavnik »Sutjeske filma«, ki se pripravlja za snemanje filma »Tito na lovu«.

Ves svet pozna maršala Tita kot velikega revolucionarja, vojskovodjo, voditelja jugoslovanskih narodov, svetovnega politika in državnika. Mi lovci pa poznamo tovariša Tita z lovskih steza širom po naši deželi, kot velikega zaščitnika, ljubitelja narave in vzornega lovca. V daljšem razgovoru je Tito odgovoril na nekaj naših vprašanj, ki gotovo zanimajo lovce.

Uvodoma je tovariša Tita predsednik Djuričić seznanil s stanjem jugoslovanskega lovstva. Menil je, da živimo v času, ki vsestransko narekuje potrebo po kultiviranju lova in razvijanju njegovih duhovnih vrednot. Kljub prizadevanju jugoslovanskih lovcev ugotavljamo, da se življenjski prostor divjadi krči, lovcev je vedno več, upada stalež, vse manj je kvalitet-

nih vrhunskih trofej. Lovska organizacija se bori za ohranitev divjadi, ki jo ogroža prekomerni inozemski turizem, nekje tudi nesmotno gospodarjenje z divjadjo, poleg tega pa plačuje divjad davek industrijski civilizaciji, ki uničuje življenjsko okolje. Je žrtev kemikalij, na cestah pa motornih vozil.

Lovstvo je dobro organizirano v Sloveniji in Vojvodini, v drugih pokrajinah pa bi bilo treba še marsikaj napraviti. Tovariš Tito je povedal, da mu je stanje v lovstvu precej poznano in da bo treba vložiti več truda, da bi šli naprej v organizaciji lova ter v ukrepih za zaščito divjadi in varstvo narave. Tudi njemu ni všeč, da se je komercializem razbohotil preko mere in da tudi pri nas že nastopa nevarnost, da bi kot v nekaterih razvitih zahodnoevropskih državah izgubili divjad.

V živahnem razgovoru pa je na nekatera vprašanja maršal odgovarjal takole:

Tovariš Tito, nas bi zanimalo, kaj vam pravzaprav v življenju lov pomeni?

O tem bi lahko veliko govoril. Na kratko: Lov je zame posebna vrsta sprostitve. Biti v stiku z naravo. Uživati v gledanju. Čuditi se živalim, pestrosti barv in zvokom, doživljati razburljive trenutke, ki jih človek nikoli ne pozabi, pa naj si jih vtisne v spomin ali zabeleži s fotografsko ali filmsko kamero. Srečati se s prijatelji, doživeti vedno nekaj novega, drugačnega, tistega, kar človek v mestu ne more doživeti in še marsikaj, kar se ne da povedati z besedami. Skratka, lov vedno privlači.

Ste velik ljubitelj narave in divjadi. Znano je, da ste Brione spremenili v živalski paradiž. Od tam so bile mnoge vrste živali uspešno razseljene po naši domovini. Tako smo v Sloveniji že priredili okoli 1000 muflonov in 300 damjekov, od družin, ki smo jih dobili z Brionov. S tem v zvezi nas zanima tudi, kaj menite o narodnih parkih?

Živali imam rad. Ko sem mnogo potoval po Afriki in Aziji, so mi podarili dragocene živalske primerke. Na Brionih žive v živalskem vrtu brez strahu, da bi bile plen lovcev. Kako lepo je tam, kjer se živali ne boje človeka. Na Brionih prosto žive predvsem mufloni, damjeki, indijski jeleni aksisi, zajci, fazani. Otoki so tudi varno preizkuševališče ptic selivk. Tukaj ne lovimo, razen ko je neobhodno potreben selekcijski odstrel. Višek divjadi pa niste dobili samo v Sloveniji, dali smo ga v razne jugoslovanske pokrajine.

Delamo na tem, da v narodnih parkih v nekaterih najbolj zanimivih predelih naše domovine divjad zaščitimo pred pretiranim komercializmom.

Videli ste ves civilizirani svet in mnoge dežele v razvoju. Kako ocenjujete lovstvo v velikem svetu in kakšno mesto ima lov v Jugoslaviji v primerjavi z drugimi?

Mi ne smemo napraviti napake, kot so jo napravile nekatere industrijske države. Mislim tiste, kjer je divjad izumrla ali je bila iztrebljena in morajo zato njihovi lovci prihajati na lov k nam ali tja, kjer je še divjad. Poleg tega pa morajo danes za drag denar vpeljavati živalstvo nazaj.

Danes drugače gledamo na lov. Že najmanj razvite države Afrike so začele z zaščito in varstvom divjadi. Ustanavljajo nacionalne parke, ki sem jih videl, v katerih je odstrel številčno omejen.

Ne smemo dovoliti, da bi tisti, ki so doma vse uničili, uničili še pri nas, ker imajo pač denar. Mi smo socialistična dežela, v kateri se ne

Tovariš Tito se razgovarja o lovstvu z Blažo Djuričićem, Radom Pehačkom in Tonetom Svetino, 22. maja 1972 v Beogradu

sme zaradi denarja početi to, kar ni v skladu z lovsko etiko.

Vsekakor moramo biti boljši od drugih. Moramo iti naprej. Pri nas mora biti vedno več divjadi, ne pa manj.

Kako menite: Ali sedanja lovska organizacija – Lovska zveza Jugoslavije, republiške lovske zveze, lovske družine in zavodi za gojitev divjadi – ustreza in se sklada z razvojem samoupravnega socializma? Samo v takšnem sistemu prideta do lova delavec in kmet, kar je zagotovo pridobitev naše revolucije.

Organizacija ustreza. Ne sme pa prevladati komercializem, nemarnost in streljaštvo.

Vzorna gojitvena lovišča morajo ostati in služiti svojemu prvotnemu namenu. Ta pa je: gojitev divjadi, to je razplodnica tudi za okolico, morajo biti kraji, kjer naj bi vzgajali vrhunske trofeje. Ne smemo pozabiti, da je Jugoslavija slovela po takšnih trofejah. Sedaj ni več tega – v kvaliteti smo nazadovali. Mislim, da padajo nedozorele tro-

feje. Pa tudi lov v teh loviščih bi moral biti dostopen našemu človeku.

Ste tudi vi mnenja, da potrebujemo predpis, s katerim bi zagotovili, da vrhunskih trofej ne bi smeli izvažati, temveč da so vrhunske trofeje narodna last?

To sem že večkrat rekel. Zame so vrhunske trofeje prav takšne vrednosti kot nacionalne umetnine, ki jih ne prodajamo in ne smejo iz države.

Kdaj ste se navdušili za lov?

Z lovom sem se srečal že v otroštvu. Oče je imel puško in je hodil tudi na lov. Zame je bila puška velika izkušnja, podlegel sem ji, šel v gozd in skoraj pred nosom grofovega čuvaja ustrelil jerebico. To je bil moj prvi plen. Lov me je potem spremljal po malem, kolikor je bilo priložnosti, vse življenje.

Na katero divjad vas lov najbolj prevzame in kaj vas estetsko najbolj vznemirja?

Tega je precej. Najbolj me impresionira jelenji ruk v jutranjem svitu. Nepozaben je pogled na jelena v močvari in šikari, ko se iz stegnjenega gobca kadi vroča sapa in se rukanje razlega in zliva z mlatenjem rogov ob vejevje. Če pa se dva jelena spopadeta, je to sploh nepopisno in nepozabno! Tako te prevzame, da tudi, če si imel namen streljati, ne streljaš!

Edinstvena divjad je tudi medved. Najbolj uživam, kadar ga gledam z visoke preže. Zgodilo se mi je v Bugojnu, da je prišlo na mrhovišče osem medvedov! Najprej so prišli mladi. In kako so bili oprezní! Ko pa je prišel starejši in močnejši, so mlajši zbežali. To je prava igra. Nazadnje pridejo stari samci, ki so še posebej nezaupljivi. Zanimivo je gledati, kako trgajo mrhovino in pulijo drug drugemu iz šap in gobcev zalogaže, se prete-

pajo in renčijo. Tu vedno obvelja zakon močnejšega.

Kaj pa safari in Afrika? Hemingway je zapisal, da se vrača vsakdo, kogar je Afrika očarala.

To je lep in za Evropejca izredno zanimiv kontinent, ne samo glede lova. Tam je še marsikaj, česar mi ne vemo. Bil sem v mnogih nacionalnih parkih, v katerih staro divjad tudi streljajo. Tam sem mnogo fotografiral in filmal. Mislim, da bi naši lovci morali manj streljati in več fotografirati, kajti tudi to je uspeh. Fotografiranje divjih zveri v Afriki pa je tudi nevarno.

Bi nam morda lahko opisali kak poseben doživljaj na lovu v Afriki?

Tam sem imel precej nepozabnih lovskih doživetij. Najbolj sem užival na lovu na bivolca. To je največja in najbolj nevarna afriška rogata divjad. Če ga ne zadeneš dobro, rad napade. V Keniji sem streljal izredno močnega bivola, ki je šel naravnost na nas. Na srečo je omagal prej, preden nas je dosegel.

Prestrašil me je tudi nosorog. Streljal sem ga s težko puško kalibra 12 mm. Izenadila je planil iz trave. Dobro, da sem ga zadel v srce. Še sedaj hranim kroglo, ki mu je ostala nekoliko sploščena v srcu.

Tudi leva je treba zadeti z eno samo kroglo. Pri afriškem lovu je zanimivo to, da mnogo več tvegaš kot pri evropskem lovu. Divjad ima večjo možnost, da ti uide ali pa te pokonča, kar se je dogodilo že mnogim lovcem.

Kaj pa visokogorski lov?

Najlepše spomine imam iz triglavskega lovišča. Zelo sem se razveselil, ko sem uplenil prvega ruševca v Lipanci. Nepozabno je, kako se ruševci bojujejo za neveste. Njihovo gruljenje se pa sliši iz gore v goro.

Zanimiv je bil tudi lov na divjega petelina na Pohorju. Naskočil sem

ga do bukve. Streljal sem petkrat, petelin pa je pel naprej. Poslal sem lovca nazaj po patrone in šele z osmim strelom sem ga. To je bil neverjeten pevec, strašno zaljubljen, da je preslišal toliko strelav.

Katera puška se vam najbolj prilega?

Najljubša mi je tista, ki so mi jo poklonili naši delavci v Nemčiji. Rad imam tudi amerikkansko, kalibra 9 mm, za veliko divjad. Mislim, da mora imeti lovec dobro puško in da se ne uči streljanja na divjadi. Vežba naj na umetnih golobih in na tarčah.

Kakšnemu načinu lova dajete prednost?

Vsak lov mi je ljub in ob vsakem času, ker mi ni cilj vedno plen, kajti na lovu uživaš tudi drugače.

Kaj mislite o etiki lova, o samoti, o sreči, o časti, pozabljenju in drugih lovskih vrednotah?

Brez etike ni lova. Marsikaj bi povedal o tem, pa me čas omejuje. Samo nekaj primerov bi navedel: Imel sem priložnost večkrat, da bi v Afriki ubil slona. Prišel sem do slonov, opazoval sem jih, a nisem mogel streljati, ne vem točno, zakaj. Škoda se mi je zdelo te velike živali, ki nikomur nič noče. Tudi do tega mi ni, da bi lovil gazele in drugo ljubko divjad v savani.

Nekaj časa so mi očitali, da hodim na love, zato v Indijo nisem vzel s seboj puške. Sem pa snemal lov na tigra. Kot sem že dejal, najbolj uživam, ko hodim med živalmi in se me ne bojijo. Glede trofeje naj omenim, da mi je najbolj všeč tista, za katero sem se moral največ truditi. Lov pa me osrečuje takrat, kadar je zvezan z lepoto in nevarnostjo.

Radi imate pse. Katere pasme so vam najbolj pri srcu?

Vsak pravi lovec ima psa. Mi smo vedno imeli pri hiši pse. Še iz otro-

ških let se spominjam dolgodlakarja, ob katerem smo se otroci učili hoditi. Meni je najbolj všeč nemški ovčar. Zgodbo o Luksu, ki mi je v partizanih rešil življenje, poznate. Imel sem mnogo lovskih psov, želel bi, da bi pri nas bolj gojili pse in skrbeli za psarne.

Kaj pa ribolov?

Včasih lovim tudi ribe. Vendar sem v glavnem lovec.

V zadnjem času precej razpravljamo o lovstvu v zvezi z narodno obrambo.

Pri lovu človek marsikaj pridobi, kar lahko uporabi v vojni. Posebno, kar se tiče sposobnosti prebivanja v divji naravi in pridobivanja fizičnih sposobnosti. Dogodil se mi je primer v IV. ofenzivi, ko smo gladovali. Šel sem sam na ogled, če bi se kje dobilo kaj hrane. Zasedil sem gamsa in ga uplenil. Pa smo imeli hrano.

Pa lov in družabnost? Medsebojne vezi se na lovu hitreje spleta.

Tudi jaz prirejam vsako leto v našem lovišču diplomatski lov na malo divjad, da se ljudje med seboj spoznajo. Zajcev zmanjkuje in jaz jih ne streljam. Kakor da bi zajci vedeli, da so pri meni varni. Ko je drugod pokalo po njih, so tekli k meni in našli prosto pot iz obroča.

Kakšno bi bilo vaše sporočilo lovcem glede na vaše bogate lovske izkušnje in veliko ljubezen do narave?

Vsi lovci smo kot ljubitelji narave poklicani napraviti red. Morajo se spremeniti odnosi med ljudmi, pa bodo drugačni tudi do živali. Vsi skupaj moramo vložiti več napora, da se bodo ta vprašanja, kot smo se menili, začela reševati čimprej. Če bo treba, sem vam pripravljen pomagati.

Tone Svetina

Predsednik SFRJ Josip Broz-Tito in Stane Dolanc, sekretar izvršnega biroja predsedstva ZKJ in član izvršnega odbora Lovske zveze Slovenije, na lovu v Karadjordjevem, januarja 1972

Knjiga Lovske trofeje na Slovenskem

Lazar Raić

Avtor članka je kustos lovskega muzeja SR Hrvatske v Zagrebu, nestor jugoslovanskih ocenjevalcev trofej in strokovni član Mednarodnega lovskega sveta (CIC). Kot ocenjevalec trofej je sodeloval na večini mednarodnih lovske razstav po vojni. Je tudi pisec hrvatske knjižice »Ocenjivanje lovačkih trofeja«. Ta mednarodno znani lovski strokovnjak je sodeloval tudi pri ocenjevanju trofej za mariborsko lovsko razstavo in sicer kot predstavnik CIC.

Zelo posrečena je bila zamisel, da se kot tretja knjiga Zlatorogove knjižnice tiska katalog za Slovensko lovsko razstavo, ki je bila v Mariboru od 7. do 15. 10. 1972.

Ta razstaveni katalog je s svojo dognano vsebino prekosil kataloge vseh dosedanjih lovske razstav. Ob besedi »katalog« pa se mi nenehno vsiljuje misel, da bi jo zamenjal s kakim drugim imenom, npr. »spominska knjiga«, kar v bistvu je.

Uvodu predsednika LZS Rada Peharčka sledi spisek s pokroviteljem

in častnim odborom razstave, prrediteljskim odborom ter komisijo za ocenjevanje trofej, s predstavnikom Mednarodnega lovskega sveta in vseh, ki so pri razstavi pomagali. Zatem je na 24 straneh historiat slovenskega lovstva. Ta del je ilustriran s prav lepimi grafikoni znamenitega kronista njegovega časa, topografa, etnografa, historika in zbiratelja starin, barona Janeza Vajkarta Valvasorja (1641 do 1693), ki je imel grafično delavnico za topografske slike v Bogenšperku. Lovske slike, bakrorezi, motivi ta-

kratnega načina lova na razno divjad, avtorja Andreja Trosta, so iz Valvasorjeve znamenite in najbolj znane knjige Slava vojvodine Kranjske (Die Ehre des Herzogtums Krain. Reproduciranih je 9 slik. Za tem je poglavje o ocenjevanju lovske trofeje: jelenjega, srnjačjega ter damjakovega rogovja, kozorožjih in muflonjih rogov, gamskih rogljev, merjaščjih čekanov, medvedjih, volčjih ter divjih mačk kožuhov in lobanj. Obrazci za ocenjevanje vsake vrste so ponazorjeni v zelo uspešnih primerih, ki bodo dokaj pomagali in olajšali delo pri ocenjevanju lovske trofeje. Podane so tudi tabele za hitro izračunavanje razkrečenosti, kar je tudi novost v domači strokovni literaturi. Kriterij za podeljevanje medalj je ostal za to razstavo, kakor za vse druge od düsseldorfске I. 1954 do danes, nespremenjen.

Pred vsako vrsto trofej je podan izčrpen historiat in razširjenost tiste vrste divjadi v Sloveniji. Tu je str-

njeno povedano vse, kar je treba vedeti o posamezni vrsti divjadi, kar je zlasti zanimivo za vsakega lovca pa tudi za tiste, ki se bavijo z lovsko zoologijo. Prav tako so za vsako vrsto posebej podane zelo posrečene reprodukcije vrhunskih trofejev.

Vrste trofejev so v katalogu razporejene po kronološkem zaporedju. Prvi so jeleni. Katalog daje o trofejih izčrpne podatke in obsega rekordno število 3876 trofejev. Razume se, da poleg drugih tematik niso mogle biti razstavljene vse, kar pa nikakor ni vplivalo na uspeh razstave.

Jelenjega rogovja navaja katalog 371. Najmočnejše ima 224,09 točke, najšibkejše 160,50. Nagrajenih je 10 z zlato, 68 s srebrno in 208 z bronasto medaljo. Nenagrajenih je 85.

V uvodu je podan historični pregled in sedanja razprostranjenost jelenjadi v Sloveniji; zelo pregled-

no je opisano in na dveh grafikonih pokazano, na katerih višinskih področjih živi jelenjad.

Rogovij damjekov je troje. Najmočnejši ima 166,31 točke, najšibkejše 130,38. Prvo je prejelo bronasto medaljo.

Tudi to poglavje ima predhoden opis o naseljevanju damjekov s karto Slovenije, kjer so označeni kraji s kolonijami damjekov v prosti naravi, v oborah in kraji, kjer naseljevanje ni uspelo.

Srnjačjega rogovja je registriranega 1291. Najmočnejše ima 170,92 točke. Trofej je nagrajenih 45 z zlatimi, 156 s srebrnimi in 345 z bronastimi medaljami. Nenagrajenih je 745 trofejev. Srnjad je od nekdaj razprostranjena po Sloveniji in je njeno današnje številčno stanje okoli 60 000.

Rogov kozorogov je registriranih 12. Najmočnejši imajo 183,70 točke, najšibkejši 160,30.

Razmere, ki v njih raste naše lovstvo, so originalne in edinstvene. Na svetu namreč ni sistema, kjer bi družba zaupala divjad brez sleherne denarne odškodnine lovcem, ljubiteljem narave. S pogojem, samo enim, da to bogastvo, ta narodni ponos varujejo, gojé in ga – ne glede na to, za katero vrsto gre – ohranijo zanamcem.

Prav ta pogoj pa je naloga, ki včasih ni ne majhna niti lahka. Obdržati sredi stehnazirane Evrope medveda in živalske vrste, ki jim je prav razbrzdana civilizacija hud sovražnik, najti entuziaste, ki bodo to dolžnost opravljali z ljubeznijo v dneh, ko so edini ideal denar in vsakršne koristi, ni lahko.

ln vendar obstoje taki ljudje – samoupravni kolektiv z blizu 15 000 člani, organiziran v prek 400 lovskih družin, v 8 posebnih lovišč, v 18 področnih zvez, v Lovsko zvezo Slovenije, včlanjeno v Lovsko zvezo Jugoslavije in prek te v mednarodno lovsko organizacijo...

Ne le to. Ta kolektiv je razumel potrebe novega časa in se politično opredelil v Socialistični zvezi delovnega ljudstva Slovenije. Trdno odločenost za obrambo domovine je izpričal s tem, da se je vključil v organizacijo za splošni ljudski odpor. Za svojo prihodnost in za prihodnost divjadi skrbi z ustanovnim članstvom v Skupnosti za ohranitev človekovega okolja. Za prosvetljevanje članov si prizadeva z mesečnikom Lovca, z Zlatorogovo knjižnico, s filmi, s predavanji, s seminarji, s tečaji za lovske čuvaje, z dopisno šolo za lovske tehnike... Vse to delo opravlja prostovoljno.

Prav tu pa je njegova moč. Moč, ko na primer dohodke iz lovišč, pridobljene z umnim gospodarjenjem, oplemenitene z ljubeznijo do vsega živega v naravi, nesebično vrača, podvojene, posredno ali neposredno v lovišča. Tako in z drugim se zelena bratovščina vzdiguje v čvrsto organizacijo, sposobno izpolniti vse naloge, ki jih bo prednjo postavil naš vsakdan.

Iz Uvodne besede predsednika LZS Rada Pehačka v knjigi
Lovske trofeje na Slovenskem

Slovenski prvak, 224,09 točke, uplenil ga je septembra 1961 Leopold Maček v Jelenovem žlebu, lovišče Rog – Kočevje

Slika z naslovne strani knjige Lovske trofeje na Slovenskem: slovenski pravak, 170,92 točke, uplenil ga je leta 1962 Filip Završnik v lovišču LD Polzela

Trofeje so prejele 11 zlatih in 1 srebrno medaljo.

Prav zanimiv je historiat o kozorogih v slovenskih Alpah, kjer so najbrž živeli še za časa Valvasorja, saj »divje kozle« omenja v svoji Slavi vojvodine Kranjske. V srednjem veku, ko je vraževerje še bohotno cvetelo, so neusmiljeno iztrebljali kozoroga tako lovci kakor divji lovci, predvsem zaradi njegovega »srčnega križa«, ki so mu pripisovali nadnaravno moč pri zdravljenju bolezni in varovanju pred njimi. Ker vsak kozorog nima »srčnega križa«, je moralo včasih pasti 15 do 20 živali, da so prišli do tega dragocenega amuleta (vražnega obeska). Pregledna kar-

ta kaže današnja stanišča naseljenih kozorogov v Sloveniji in njihovo nadaljnje naravno razširjanje.

Gamskih rogljev navaja katalog 1870. Najmočnejši rogļi imajo 127,50 točke.

Rogļi so nagrajeni z 41 zlatimi, 148 srebrnimi in 477 bronastimi medaljami. Nagrajene niso 1204 trofeje.

Od pradednine do današnjega pojmovanja trofeje je dolga pot. V vseh razvojnih fazah človeškega duha ima tudi trofeja svoje mesto. Pomen trofeje v današnjem času: najprej si zastavimo vprašanje, kaj je trofeja danes? Omejil se bom le na pri nas živečo divjad. Jelen, jelen lopatar, srnjak, kozorog, mufon, gams, pri teh je osnovna trofeja rogovje in koža. Nekateri zbirajo tudi zobe prodnike od jelenov in križno kost iz kozorogovega in jelenovega srca. Iz gamsove dlake se dela priljubljeni in v alpskem svetu zelo čaščeni gamsov čop. Redka stvar pa je tudi bezoar. To je krogla, ki se napravi iz ostankov dlake, smole in hrane v gamsovem in kozorogovem želodcu.

Pri divjem prašiču so trofeja čakani ali cela lobanja. Tudi iz ščetin se napravi čop, včasih pa tudi iz repa. Trofeje zveri, medveda, volka, risa, divje mačke, jazbeca, vidre, lisice in tako naprej so: koža, lobanja in kost v medvedovem penisu. Lobanja je samostojna trofeja, ali pa vdelana v kožo. Toda na lovskih razstavah ocenjujejo le gole lobanje. Nekateri lovci si kot trofejo pripravijo glavo z vratom in celo s prsnim delom.

Za posebne potrebe pa pripravirajo celo žival.

Pernato divjad, ptice, navadno nagajamo cele. Včasih pa tudi samo glavo z vratom in repom ali perutnicami. Posebno z veseljem pripravirajo redke ptice: divjega petelina, ruševca, orla in druge ujede. Tu naj omenim, da prepariranje zaščitene ptice pomeni sramoto za preparatorja in za lovca.

Zelo lep okras so tudi ptičje lobanje. Žal je pri nas malo lovcev, ki se tega zavedajo in si vzamejo toliko časa, da bi si ustvarili zbirko

Za Slovenijo je gams tako značilna divjad, da so si slovenske lovške družine belega gamsa z zlatimi rogļi – Zlatoroga – izbrale za svoj emblem. Danes LZS teži za tem, da razširi gamse povsod, kjer so zanje pogoji. Posebej je treba poudariti, da je ob vsaki trofeji naveden tudi spol živali, kar vse veča pomembnost in preglednost kataloga.

lobanj lovnih sesalcev in tudi ptic. Pogosto služi perje ptic kot trofeja in okras za lovskim klobukom. Najbolj so se uveljavili ruševčevi krivci, brez katerih si svojčas nismo mogli predstavljati alpskega lovca, nosili pa so jih tudi fantje nelovci.

Posebno vrednost imajo bela puha sta peresa izpod repa planinskega orla. Bolj pogost pa je jerebov rep in pisano perje kotorne. Veliki petelin ima, kot kljunač, suličasto, majhno trdo peresce na krnu peruti. Divji racak pa lepe krivčke. Tudi pisano perje šoje, pero čaple, sokola in drugih ptic je večkrat okras na klobuku.

Vrednost trofeje ne določa samo moč in lepota rogovja, kože, lobanje in tako naprej, vrednost daje trofeji doživljaj kot celota. Tisto, največkrat nerazumljivo in pretresujoče, ki se zarezhe v človekovo zavest, je lovčev spomin ob uplenitvi. Ta z leti lahko raste ali pa zbledi. Namen trofeje je v tem, da doživetje nikoli ne obledi.

Trofeja pomeni največ tistemu, ki jo je uplenil. Zanj je nenadomestljiva vrednost, ki je neodtujljiva, nihče ti je ne more vzeti, ne moreš je prodati. Trofeja je zvezana največkrat z veliko željo in ljubeznijo, kako nekaj dobiti. Nastaja pa protislovje. Uresničitev te želje je pogojena s smrtjo tistega, kar smo ljubili. Smrt pa je za človeka, ki je minljivo krhko bitje, najmanj razumljivo dejstvo. Nehote se vprašamo, zakaj ubiti nekaj, kar imamo resnično radi. Tega ne bomo razvzvali na tem mestu, toda trofeja nam postavlja vprašanje odnosa človeka do živali.

Iz razprave Toneta Svetine
Kult trofeje v knjigi
Lovske trofeje na Slovenskem

Muflonjih kolonij je danes v Sloveniji 16. Prva je bila osnovana leta 1953. Sedaj je že okoli 10 kolonij, nastalih s preselitvijo, kar je značilno in hkrati poročstvo, da se divjad v biotopu, ki si ga je sama izbrala, dobro počuti.

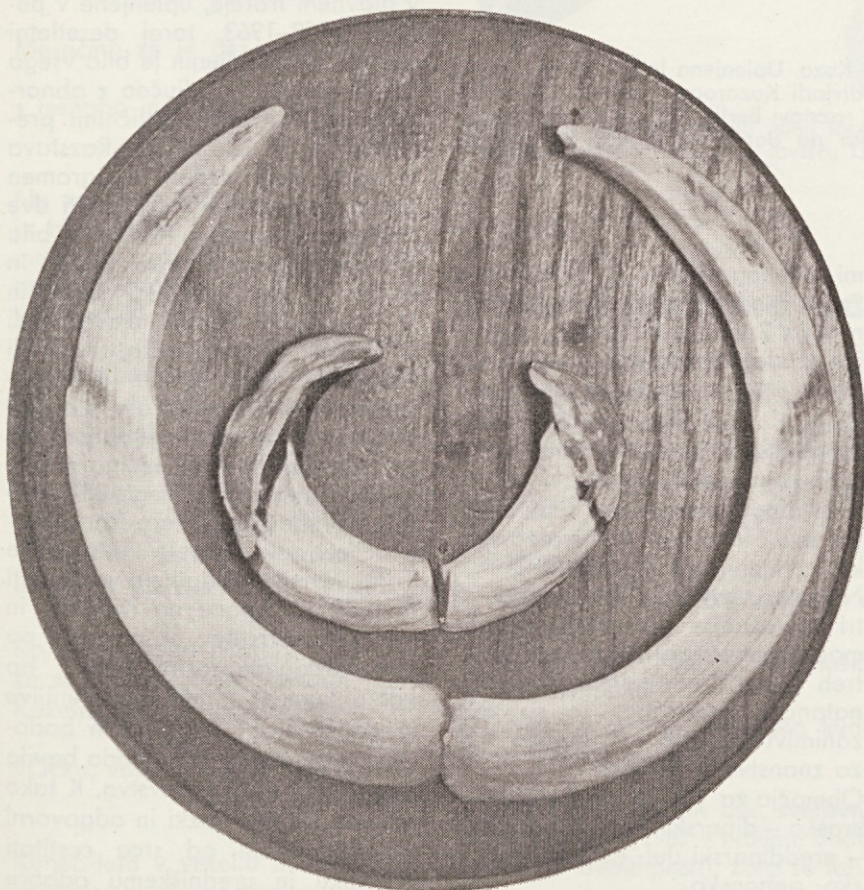
Muflon je doma na otokih Sardiniji in Korziki, od koder je bil v prvi polovici 19. stol. uspešno naseljen v več evropskih deželah. Na geogr. karti Slovenije so označeni vsi kraji naseljevanja. Razstavljenih je bilo 32 trofej. Najmočnejša ima 202,30 točke, najšibkejša 152,50. Trofeje so nagrajene z 12 srebrnimi in s 7 bronastimi medaljami. Nenagrajenih je 13 trofej.

Merjaščji čekani. Divji prašič je iz davnine avtohtona divjad Slovenije.

V preteklosti in ponekod še danes ga zaradi njegove hrabrosti in neustrašenosti imenujejo »viteško divjad«. Zavaljo škode, ki jo dela na poljedelskih kulturah, je bil vedno preganjan. Po odloku avstrijske cesarice Marije Terezije iz leta 1770 so smeli gojiti divje prašiče le v ograjenih loviščih. V prvi polovici preteklega stoletja je njihovo število upadlo na minimum, kakor mnogim drugim vrstam divjadi. Danes jih je v prosti naravi, kjer so pogoji za obstoj, in v oborah, lepo število. Razstavljenih je bilo 266 če-

Slovenski prvak, 183,70 točke, uplenil ga je leta 1941 Janez Skumavc v revirju Beguniščica, ki je kasneje pripadel lovišču Kozorog – Kamnik

Slovenski prvak, 137,20 točke, merjasca je uplenil Edo Herman leta 1962 v lovišču LD Rečica ob Savinji

kanov, najmočnejši s 137,20 točke. Čekani so nagrajeni z 42 zlatimi, 60 srebrnimi in 78 bronastimi medaljami. Nenagrajenih je 86 trofej. Medvedi. Tudi medved je avtohtona divjad Slovenije. V raznih obdobjih je bil tako preganjan, da mu je pretela iztrebitev. Vendar so bili vedno tudi pametni lovci, ki so uvideli vrednost zaščite medveda. Temu se moramo zahvaliti, da je medved preživel vse krize svojega ogroženega obstanka. Danes je v Sloveniji 250 do 300 medvedov. Katalog beleži 26 razstavljenih medvedjih kožuhov, eden lepši od drugega. Največji je dobil 331,32, najmanjši 124,41 točke. Kožuhi so nagrajeni z 11 zlatimi, 5 srebrnimi in 5 bronastimi medalja-

Doslej najmočnejši slovenski gamsji roglji. Koza. Uplenjena leta 1908 na Košuti, ki je sedaj v lovišču Zavoda za gojitev divjadi Kozorog – Kamnik. Uplenitelj ing. Franc Sonnlichler. Na svetovni lovski razstavi Berlin 1937 so trofejo ocenili s 127,50 točke. Tega imenitnega primerka pa dandanes ni več na ozemlju Slovenije, izginil je ob koncu vojne

Komisija za ocenjevanje trofej za Slovensko lovsko razstavo, Maribor 1972

Predsednik:

Veljko Varičak

Podpredsednik:

Rado Cajnko

Člani:

Miha Adamič, dipl. ing.

Laszlo Bakkay dipl. ing. (Madžar.)

Milan Dečko, dipl. ing.

Annibale Drobnič (Italija)

Ivan Fabjan

Robert Koren

Slavko Kovač

Franc Kranjc

Blaž Krže, ing. gozd.

Gustav Maier, BJM (Avstrija)

Rajko Marenčič

Branko Radišič

Ignacy Stachowiak (Poljska)

Ciril Štrumbelj, dipl. ing.

mi. Nenagrajenih je 5 kožuhov. Poleg medvedjih kožuhov katalog navaja 2 medvedji lobanji, nagrajeni z zlato medaljo.

V o l k. Tudi ta divjad je bila zastopana z enim kožuhom in dvema lobanjama. Ena je nagrajena z bronasto medaljo.

V katalogu je omenjena tudi d i v j a m a č k a, kot prebivalec velikih, strnjenih gozdov Slovenije.

Na koncu kataloga je povzetek za tri najvažnejše vrste trofej po območjih njihovega izvora, kar je na treh geografskih kartah Slovenije natančno označeno. To so zelo zanimivi podatki oz. analiza tudi za znanstvene namene.

Območja za j e l e n j a d: visokokraško – dinarski del; visokokraško – preddinarski del; alpsko; pohorsko; panonsko.

Območja za s r n j a d: alpsko; dinarsko; submediteransko; panon-

sko; preddinarsko; predalpsko; pohorsko.

Območja za g a m s e: Julijske Alpe; Karavanke in Savinjske Alpe; Pohorje; vsi drugi z gamsi naseljeni okoliši.

Ta katalog je v pravem pomenu besede spominska knjiga ne le na to razstavo, temveč dragocen trajni in avtentični dokument o ogromnem številu trofej Slovenije v tem stoletju. Zato je njegova vrednost velika in trajna.

Skupno je bilo podeljenih medalj: 162 zlatih, 450 srebrnih in 1122 bronastih.

Ob tem se spominjam zadnje velike nacionalne razstave Zvezne republike Nemčije, dežele z najštevilnejšo divjadjo v Evropi, v Münchnu leta 1963. Razstava je obsegala v glavnem trofeje, uplenjene v periodi 1953–1963, torej desetletni odstrel. Razstavljenih je bilo vsega 919 eksponatov, vključno z abnormitetami in dermoplastičnimi preparati, ki jih je bilo 75. Razstava je imela velik uspeh in ogromen obisk. Če sedaj primerjamo ti dve nacionalni razstavi, tedaj je bila slovenska neprimerno večja in boljša, ne zgolj zavoljo močnejših in številnejših trofej, temveč tudi z drugih spremljajočih področij znanosti in lova, ki nam jih je slovenska razstava prikazala in knjiga Lovski trofeje na Slovenskem tako razvidno podala. Ta knjiga nacionalne razstave, ki obsega 3876 trofej, številne geografske karte, ilustracije, zelo uspele fotografije trofej, izvrstne podatke o vsaki vrsti divjadi, zastopane na razstavi, in končno razvrstitev eksponatov po geografski razprostranjenosti, bo kot dokument trajne in neminljive vrednosti služil današnji in bodočim generacijam, ki se bodo bavila s problemi našega lovstva. K tako odlično izvršeni težki in odgovorni nalogi moram od srca čestitati uredniku in uredniškemu odboru kataloga kakor tudi avtorjem posameznih sestavkov.

Moje trofeje

Florijan Skapin

Moje trofeje so gore, cvetovi,
temačne livade, zeleni bregovi.
Moje trofeje so lepi spomini,
nabiram jih zmeraj – poleti, pozimi.

Petelina spomladi poslušat sem šel,
že kmalu po tretji je peti začel.
Oj, vitez moj črni
in glas tvoj srebrni
sta uro in pol me pod smreko
držala,
najlepših trofej sta mi darovala.

Noč ima svojo moč in luna
svoj čar.
Jelena v ruku ne pozabim
nikdar.
Mesečina se je čez planjavo
razlila,
s tesnobo in radostjo nas
napolnila.

Na rog smo vabili,
je blizu prišel,
mogočno zarukal,
nas srh je obšel.
Vsi prežeti smo bili od
pričakovanja,
ni nam bilo žal noči brez spanja.

Zemlja se bo oddahnila,
s snegom jo zima je pokrila.
Lisica se čez širno polje sledi,
jazbec v jazbini čaka boljših dni.
V mesečni noči grem čakati,
lisica pa plen iskat.

Ko na razpotju postoji,
že se iz moje puške pokadi.
Kožuha toplega hčerka bo
vesela ...
»Očka, ves si moj!« bo rekla,
me objela.

Konec leta v veselju mine,
ko beležim si spomine.
Še pri srcu me toplo greje,
res so lepe moje trofeje.

Slovenski prvak damjek ali jelen lopatar, 166,31 točke, uplenil ga je leta 1971 Vinko Dovnik na Pohorju v lovišču GG Maribor

Kako dosežemo kapitalne trofeje?

Dr. Branko Kristen

Smnjad skoraj povsod številčno narasča, kvalitetno (teža, rogovje) pa nazaduje.

Vprašajmo se:

1. Kakšna je kvaliteta smnjadi v Jugoslaviji?
2. Kakšna je v Nemčiji, pri naših lovskih učiteljih?
3. Kako so dosegli vrhunsko kvaliteto smnjadi Madžari?

V štirih letih sta bili dve svetovni lovski razstavi (1967 v Novem Sadu in 1971 v Budimpešti), zato se lahko primerjamo z drugimi. V »Lovcu« so bili o razstavi v Budimpešti objavljeni 3 članki; v zadnjem je

bilo na račun razstave nekaj kritičnih pripomb. V »Lovačkih novinah« (1. 10. 1971) pa je bilo napisano: »Jugoslavija je na svet. lov. razstavi v Budimpešti doživela fi-jasko. Dejstvo je, da smo imeli v Budimpešti zelo malo pokazati. Neverjetno malo takega, kar še nismo pokazali. Parametrov za primerjavo je več. Menimo, da je eden najsigurnejših število zlatih medalj. Morda bi bilo skupno število vseh medalj bolj sigurnen pokazatelj. Ker pa mnoge države iz ekonomskih razlogov ne pošljejo vseh trofej, razen zlatih, dobimo kolikor toliko realno stanje s primerjanjem števila zlatih medalj.

V 1. tabeli je prikazano skupno število zlatih medalj in število zlatih medalj za trofeje, uplenjene v zadnjih 4 letih. V skupnem plasmanu Jugoslavija ni uvrščena slabo, čeprav nima primata niti v eni vrsti divjadi. Povsem drugačno sliko pa dobimo, če primerjamo zlate medalje zadnjih 4 let. V vseh kategorijah je Jugoslavija prepričljivo na zadnjem mestu. Pri jelenjem rogovju ima Madžarska od skupno 214 zlatih medalj 125 'mladih', Jugoslavija pa od 108 zlatih samo 14 po letu 1967. To razmerje je pri srnjakih za nas še slabše. Samo 17 zlatih je odstreljenih zadnja 4 leta, Madžari pa imajo od 129 zlatih kar 99 odstreljenih po letu 1967. Jugoslavija je torej doživela velik neuspeh.

Kakšna pa je kvaliteta srnjadi v Nemčiji?

Raefeld, oče gojitve s puško, ni dočakal nemškega lovskega zakona l. 1934, s katerim je bil pred-

Rogovje srnjakov na razstavi v Berlinu l. 1937

Država	Medalje			Nagrajene trofeje	Vse razst. trofeje
	I.	II.	III.		
Nemčija	45	52	73	172	550
Romunija	25	32	30	87	280
Poljska	25	25	27	77	210
Madžarska	24	36	33	93	190
Čehoslovaška	4	11	14	29	100
Švedska	28	0	0	28	75
Danska	7	3	10	20	50
Belgija	4	1	6	11	40
Avstrija	1	2	9	12	300
Jugoslavija	3	3	3	9	120
Anglija	1	0	0	1	4
Luxemburg	0	2	0	2	30
Skupaj	167	167	205	541	1949

Zlate medalje

Zap. št.	Država	Skupno zlatih medalj	Zlate medalje zadnjih 4 let
JELEN			
1.	Madžarska	214	125
2.	Jugoslavija	108	14
3.	Romunija	78	25
4.	Poljska	55	23
5.	Bolgarija	39	21
SRNJAK			
1.	Madžarska	129	99
2.	Poljska	104	48
3.	Jugoslavija	97	17
4.	Romunija	75	26
5.	Čehoslovaška	68	32
DIV. MERJASEC			
1.	Poljska	164	66
2.	Romunija	80	30
3.	Madžarska	70	28
4.	Jugoslavija	66	10
5.	Čehoslovaška	64	16

pisan med drugim planski odstrel, gojitveni odstrel in letni obvezni pregled trofej. Upanje, da se bo po teh ukrepih kvaliteta srnjadi izboljšala, je bilo veliko, zato pa razočaranje po 3 desetletjih toliko večje. »Na letnih pregledih trofej je bilo 10 % poprečnih, 80 % slabih in samo 10 % napačno odstreljenih srnjakov. Boljšega odstrela si ne moremo misliti, vendar nobene napredka pri srnjadi.« (W. Benzel v W. und H., 9. 8. 1970.) V knjigi »Lov v Nemčiji« od l. 1971 (D. Stahl, H. Bibelriether) piše: »V Nemčiji je bilo l. 1968 1 300 000 srnjadi, v poprečju 5 na 100 ha lovne površine, na 100 ha gozda pa 18. Gospodarsko še znosna gostota te divjadi pa je 3–11 na 100 ha gozda. Prevelik stalež srnjadi je vzrok upadanju kvalitete trofej. Teža rogovja 400 g in več je velika redkost. Po l. 1945 je bil najmočnejši srnjak, ocenjen v Münchnu l. 1963, s 149 točkami, še 5 pa jih je dobilo nad 140 točk.« W. Benzel pa poroča (W. und H. 20. 9. 1970), da je bilo od razstave v Düsseldorfu l. 1954 do razstave v Münchnu l. 1963 uplenjenih 1 658 200 srnjakov. Od teh jih je

dobilo medaljo (nad 105 točk) 229. Torej je dobil vsak 7241. srnjak medaljo.

V Nemčiji niso redka lovišča, kjer je 20 srnjadi na 100 ha. V takih loviščih je odstreljenih do 35 % gumbarjev, 20 % pa srnjakov z nenormalnim rogovjem. Torej več kot polovica spačkov. Ostali pa imajo rogovje, težko 180 do 200 gramov. Zakupniki takih lovišč pa so zaradi številnih odstreljenih gumbarjev dobivali celo pohvale in gojitvene medalje za »uspešno gojitve s puško«. Iz noveše nemške lov. literature, tudi iz Raefeldove knjige o srnjadi (7. izdaja l. 1970), se vidi, da tudi Nemci postavljajo gojitev s puško pri gojitvi srnjadi na zadnje mesto. Dr. Müller-Using, prof. na inšt. za lovstvo univerze v Göttingenu in izdajatelj Diezela, je napisal, »da ima srnjak za gojitveni odstrel v dedni zasnovi komaj kdaj kakšno minus mutanto, ampak je skoraj vedno produkt okolja in prenese na potomce take lastnosti kot l. a srnjak. Že najmanj 10 let v ZR Nemčiji noben lovski znanstvenik ne verjame v gojitvene efekte izbirnega (gojitvenega) odstrela pri srnjadi.

Najvažnejša naloga je: reguliranje staleža po številu, starosti in spolnem razmerju.« Značilno pa je, da so take misli za marsikoga bogokletne, zato je Müller-Using na koncu sestavka napisal: »In zdaj – raztrgajte me!« Gornje misli so tudi pri nas za marsikoga bogokletne, vendar se stanje tudi pri nas spreminja. (Glej Slov. lov. priručnik, str. 239 in 258, članek M. Lamprehta in N. Lapuha v Lovcu št. 8/1970 in 4/1971.)

Kakšna je kvaliteta srnjadi na Madžarskem, smo videli na svet. lov. razstavi v Budimpešti. Prav je, da se vprašamo, kako so Madžari dosegli tako velike uspehe. L. 1971 je izdala založba Terra v Budimpešti 2 knjigi: 1. Skrivnost svet. rekorda pri srnjadi in 2. pri jelenjadi. Obe knjigi sta napisala direktor budimpeštanskega zoološkega in botaničnega vrta, znanstvenik in lovec dr. Akos Szederjei in njegova žena Magda. Omejil se bom samo na 2 poglavji iz knjige o srnjadi.

V poglavju o madžarskih srnjačjih rogovjih na mednarodnih razstavah pokaže avtor, kakšne ogromne uspehe so dosegli Madžari. Na svet. razstavi v Berlinu l. 1937 (po številu trofej je bila berlinska razstava večja od budimpeštanske) so vse države skupaj, ki so srnjačje rogovje razstavljale, dobile 167 zlatih medalj, vseh nagrajenih srnjačjih rogovij pa je bilo 541. Madžari so bili na 4. mestu.

Če primerjamo številke v zadnji tabeli s številkami berlinske razstave, ugotovimo, da so Madžari v zadnjih letih (1968, 1969, 1970) letno imeli več nagrajenih trofej, kot jih je dobila ta ali ona država za svojo večdesetletno zbirko. V Berlinu so bili četrti, v Budimpešti pa prvi. Madžari so imeli v 2 letih (1969–70) 694 nagrajenih trofej, vse države v Berlinu skupaj pa 541!

Predzadnje poglavje omenjene knjige pa ima naslov: Kako dosežemo kapitalne trofeje? »Metodo,

Na Ljubljanskem barju

Foto A. Koprivnikar

ki jo za dosego kapitalnih trofej priporočamo, lahko združimo v šest točk, oziroma bolje rečeno, našteji bomo delovne faze, s pomočjo katerih smo dobili naše rekordne trofeje:

1. Majhen, vendar kvalitetno visoko vreden stalež srnjadi. Pri bližnje številke so: a) za populacijo, ki živi ob robu gozda 5–6 srnjadi na 100 ha, b) gozdna populacija 4, c) poljska populacija 3 na 100 ha.

Nagrajeni madžarski srnjaki od l. 1959 do l. 1970

Upljeni leta	Poslani na ocenitev	Medalje			Vseh nagrajenih trofej
		I.	II.	III.	
1959	7	1	—	—	1
1960	4	2	1	1	4
1961	16	3	7	6	16
1962	11	3	2	3	8
1963	25	4	2	3	9
1964	552	5	17	17	39
1965	719	18	43	43	104
1966	1092	17	23	48	88
1967	1379	24	64	83	171
1968	1544	48	74	102	224
1969	1961	61	101	115	277
1970		90	145	182	417
Skupaj		276	479	603	1358

2. Spolno razmerje: 2 srnjaka : 1 srna.

3. Dobro starostno razmerje in zadostno število zrelih starih (devetletnih) srnjakov. Od 35 najboljših madžarskih trofej je imelo 9 let 16 srnjakov, 8 let 6 srnjakov, 12, 10, 7 in 6 let po 3 in 11 let 1 srnjak.

4. Dokler ne dosežemo visoke kvalitete staleža, se nam je od različnih gojitvenih metod s puško najbolj obnesel mozaični odstrel.

Rod z neželenimi lastnostmi je bil popolnoma odstreljen; iz dobrega rodu nič, iz slabega vse: srnjak, srna in mladič.

5. Treba je ustvariti ustrezne ekološke pogoje.

6. Ne pozabimo, da včasih napravi dober daljnogled več veselja kot puška. Opazovanje in ocenjevanje divjadi pravičnemu lovcu nudi več užitka kot strel, ki je le konec lovskega doživetja.

Na koncu ponovno poudarjamo: Na noben način nismo hoteli podati nezmotljive gojitvene metode, ampak smo opisali zgolj pot, ki je nas vodila do uspehov. Čeprav so lastnosti in možnosti raznih področij različne, smo prišli do prepricanja na podlagi številnih opazovanj v inozemstvu, da je kapitalno srnjače rogovje dosegljiv cilj v vseh srnjih revirjih Evrope. H kraju bi pripomnil še to: Ma-

Značilnosti madžarske lovske zakonodaje

Madžarska ima z Jugoslavijo zelo dolgo skupno mejo, Slovenija pa meji nanjo s severovzhodnim robom Prekmurja. Ker je ta naša sosedna znana po svojih bogatih loviščih in vrhunskih lovskih trofejah, je gotovo zanimivo poznati vsaj v glavnem njeno lovsko zakonodajo.

Seveda tudi tam priznavajo večjo važnost kmetijstvu kakor lovu, pri tem pa nikakor ne zanemarijajo lovstva in zaščite divjadi. Zakon sicer obvezuje lovske organizacije, da preprečujejo škodo od divjadi, oziroma da povzročeno škodo plačajo, vendar pa tudi kmetijsko-gospodarske organizacije veže, da morajo sodelovati pri preprečevanju take škode.

Predpis določa, da mora obdelovalec polja pravočasno opozoriti lovskega upravičenca na nameravane take agrotehnične oz. kemične ukrepe, ki bi lahko občutno škodili divjadi, poleg tega pa mora tudi sam podvzeti najnujnejše zaščitne ukrepe, npr. opremiti kmetijske stroje s plašilnimi napravami in podobno. Zakon skuša pravično zaščititi oba – kmeta in lovca, ki gospodarita na isti površini. Predvideva pa tudi kooperativno dejavnost obeh. To zato, ker se je izkazalo, da je uspešno gospodarjenje v lovišču in povečanje staleža divjadi možno le v sporazumu in ob podpori kmetijskih gospodarskih organizacij. Pri tem moramo misliti na to, da so se na Madžar-

skem zaradi pretežno ravninskega sveta razvile velike socialistične kmetijsko-gospodarske organizacije s sodobno kmetijsko tehnologijo.

Novi zakonski predpisi so tudi odpravili delitev lovskih društev na takšna, ki gospodarijo z veliko divjadjo, in ona, ki gospodarijo z malo divjadjo. Sicer sedaj že skoraj ni lovskega društva, ki gospodari samo z malo divjadjo, ker je vsepovsod srnjad, marsikje pa tudi že jelenjad in divji prašiči. Bistvo delitve je bilo, ali je lovsko društvo smelo loviti jelenjad ali ne, to zaradi velike pozornosti, namenjene jelenjadi. Slaba posledica pa, da so se eni in drugi brigali le za divjad, ki so jo lovili, s tem v zvezi pa je bila omejena posest risanic.

To je tudi vplivalo na razvoj strukture divjadi. Zelo se je razmnožila jelenjad in srnjad, ki obenem z divjim prašičem postaja poljska divjad, saj je celo ruk jelenjadi marsikje v koruznih kompleksih. Društva, ki niso smela loviti jelenjadi, se tudi za škodo od nje niso brigala, društva, ki so jo smela, pa niso uničevala škodljivcev male divjadi. To je celo vplivalo na enostransko izobrazbo lovcev. Novi predpisi te razlike torej več ne predpisujejo, vendar pa oblast lahko prepove lovskemu društvu odstrel jelenjadi popolnoma ali delno, če ne gospodarji z njo pravilno, odgovarja pa tudi za škodo, povzročeno od jelenjadi. Tako zakon jamči za varstvo »dragocene« jelenjadi, ki prinaša Madžarski ne le svetovno slavne trofeje, temveč tudi dobre devizne dohodke.

Z zakupnimi lovišči gospodarijo

lovska društva samostojno v okviru zakonitih predpisov in pravil. Obvezna so predložiti v odobritev le dolgoročni gospodarski načrt, vse drugo z odstrelnim načrtom vred je v njihovi lastni pristojnosti. Zanimivo je, da za finančno in gospodarsko delovanje ne more dati niti oblast niti lovska zveza nobenih obveznih navodil. Do intervencije lahko pride le, če lovsko društvo krši pravne predpise.

So pa obvezni predpisi o društvenem življenju lovskega društva in izvajanju lova, s poudarkom, da je glede tega nujno centralno usmerjanje. Pravila lovskih društev odobri in ima nadzor nad njimi pristojni županijski izvršni svet. Ta lahko odpravi samoupravljanje društva ali ga lahko razpusti, če nastopijo taki vzroki, zlasti če delovanje ogroža državno, družbeno ali gospodarsko ureditev.

Prej so bili lovci člani kakšnega lovskega društva in obenem tudi individualno člani državne lovske zveze. Po novem pa so člani zveze samo lovski društva, lovci pa samo člani društva. Na sedežu županije ima zveza lovcev neke vrste izpostavo. Lovci so dolžni plačati svojemu društvu (točno prevedeno »lovski družbi«) članarino in druge materialne prispevke, sodelovati pri delovanju društva; opravljajo torej dolžnosti in uživajo pravice v smislu pravil. Dolžni so nabaviti letno državno lovsko karto in plačati obvezno lovsko jamstveno zavarovanje.

Po madžarski lovski reviji Nimród
Ludvik Marič

džarska je res različna od Gorenjske, podobna pa je severovzhodni Sloveniji in Jugoslaviji severno od Save. Jelen, svetovni prvak, je bil uplenjen v županiji Zala blizu Velike Kaniže. Kam pripelje načrtno delo, se najlepše vidi iz zadnje tabele. Do leta 1963 so bili tudi na Madžarskem nagrajeni srnjaki redki, potem pa njihovo število narašča do neverjetnih števil. Kdor prebere knjigo A. Szederjeija bo prepričan, da Madžari svetovnega rekorda nimajo po naključju.

Menim pa, da ima opisana metoda za madžarske lovce tudi svoje slabe strani:

1. Lovijo v glavnem le v spremstvu izkušenega poklicnega lovca, ker le ta lahko pozna in oceni vso svojo srnjad.
2. Iz seznama nagrajenih trofej je razvidno, da so večino nagrajenih trofej uplenili inozemci, kar verjetno tamkajšnjim lovcom ni prav, razen če tudi oni ne zidajo lovskih domov.

Lovčeva hči

Tone Svetina – ilustriral Štefan Planinc

X.

Naslednji dan je Boštjan prebil v stanu, potem pa je iz skrivališča izvel puško in se odpravil. Krenil je proti Hudičevim kontam. V razdrapanih čereh, poraslih z macesni in ruševjem, se je že nekaj let držal star samotar. Samo v prsku se je pokazal, pa še takrat v tako divjem pečevju, da ga lovci niso opazili.

Boštjan ga je odkril že pred leti, ko je iskal dve zabredli ovci, ki sta omahnili čez peč. Tisto leto je močno šepal. Nekaj ga je oplazilo in rana se mu še ni zacelila. To je bil njegov Šepavec, kot ga je imenoval. Potem mu je leto za letom že v pozni jeseni pod previsno pečjo pripravil sena. Vesel je bil, ko ga je z roba opazoval, kako muli njegovo seno.

Prilezal je do peči in previdno pogledal čez rob. Njegov znanec je bil pod steno. Zdelan je bil videti, toda čop mu je ponosno vihral. Visoki roglji so se mu v belem snegu črtali več ko dlan nad uhlji. Gams ga ni čutil. Kopal je sneg in pobiral usahle bilke. Nenadoma

pa se je vznemiril. Dvignil je glavo, kakor da nekaj čuti.

Tudi Boštjan se je ozrl v smer, od koder je prilezel. Daleč pod seboj je v grapi ugledal človeka s puško. Začudil se je. Mož jo je ubiral po njegovi sledi. Ko se je skril za greben, se je Boštjan pomuznil navzdol, nato pa po gladki skali splezal v peči in se skril v varen zaklon. Zasledovalec se je kmalu pojavil prav tam, kjer ga je pričakoval.

»Kdo bi bil, zlodej! Najbrž bo Jozelj. Hudič mi je na sledu. Kar bo, bo,« je pomislil Boštjan.

Opazoval je moža, ki je previdno preizkušal vsako stopinjo posebej, se oziral nazaj, pa spet v globino, kakor bi mu bilo žal, da se je podal za sledjo.

Skoraj pol ure je minilo, preden se je privlekel izza ovinka. Tedaj se je Boštjanu, ki je z ostrim pogledom pričakoval neznanca, razlezel obraz v nasmeh. Pod njim se je pojavila mačja kučma in možak je imel krepelce preko ramena.

»Glej ga dedca, Neka! Kdo bi si mislil, da si upa v Hudičeve konte. Kaj le namerava, da se je podal na tako pot?« je razmišljal Boštjan.

Gams, ki je Neka začutil, se je pognal v peči in ga ogledoval. Ko ga je Nek zagledal, je obstal.

»Ojej, ojej! Takega gamsa pa še ne! Kakšni roglji! Ali bi se človek po dolgem času prekrizal? Pet let življenja bi dal, da bi ga spihal.«

Noge so se mu začele tresti, ko je stal na ozki polici nad prepadom.

Tedaj je gams spet odskočil. »Za takega kozla se pa splača še nad takim prepadom tehtati kosti!« V tako skušnjava je bil Neku, da mu je krepelce kar samo zdrsnilo v roke. Boštjan se je smejal. Vedel je, da ga s svojo zarjavelo puško na daljavo, kamor se je gams umaknil, nikdar ne bi zadel.

Ko pa je Nek dvignil puško in se hinavsko pomolil čez peč, je Boštjan s spremenjenim glasom zaklical:

»Roke kvišku, falot!«

Nek se je stresel in le malo je manjkalo, da ni omahnil čez peč.

»Ne premikaj se, odloži puško, sicer ti pošljem v hrbet kroglo! je spet zadonel tuj, ukazujoč glas izza skale.

Nek je odložil puško in dvignil roki.

»Zavoljo Boštjana sem šel v past! Star sem že in neumen!«

Nič pametnega mu ni padlo v glavo, kako bi se izmazal.

»Obrni se, grča!«

Nek se je obrnil in zagledal nekaj metrov nad seboj puško, naperjeno proti sebi. Tedaj se je Boštjan dvignil in Nek ga je spoznal po klobuku, še preden je zagledal obraz.

»Oho, Boštjan, potepuh brezsrčni, v grob bi me skoraj spravil!«

»Kaj se pridušaš, Nek! Kakšen divji lovec pa si, da odložiš orožje?«

»Glej ga, kaj ga ti ne bi! Saj komaj stojiš v tej strmali, kaj šele, da bi skočil! Skala ni hosta!«

Boštjan se mu je smejal, da je od sten odmevalo.

»E, Boštjan, lomiš ga. Mislil sem že, da so te pospravili, pa sem naletel na tvojo sled. Tako nogo imaš kot otroški grob. Z Voluknom sva oba

stradala. Tvoj pes poje kot krava, ti pa se potepaš po vrhovih.«

»Nek, Nek,« je dejal Boštjan. »Če boš tako lovil, bosta oba od gladu poginila.«

Nato se je gibko spustil po skali in že je bil pri starcu. Objela sta se in se tolkla po ramah, ko da bi se že nekaj let ne videla.

»Veš, Boštjan,« je nadaljeval Nek, »res ni prav, da se nisi oglasil pri meni. Marsikaj bi se morala pogovoriti. Pretekli teden sem nosil svedre po dolini. In veš, kaj vse govore o tebi in meni! Dan za dnem sem pričakoval žandarje. Nič kaj dobri gostje ne bodo. Vse sem poskril in pometel, niti dlake ne bodo dobili. Tudi Jozelj me grdo gleda, čeprav sem mu že marsikaj dobrega storil. Zdi se mi, da naju nekdo ovaja. To je Nek, to je Boštjan, sklepajo, pa naj počí katera koli puška. Vse gre na najin račun.«

»Ne boj se, Nek! Nama ne bodo prišli tako hitro do živega. Jozelj se bolj boji, da bi srečal mene, kot jaz, da bi srečal njega. In tako je tudi z drugimi. Pustiva žandarje! Sedaj mi pa povej, zakaj si hotel streljati mojega gamsa! Pravil sem ti o njem.«

»Boštjan, sveta Jedert naj mi bo priča, da ga nisem mislil ubiti. Verjemi mi! Samo pomeriti sem ga hotel! Ne bi streljal, čeprav me je prišla velika skušnjava. Saj veš, da moje krepelce ne nosi kakor tvoja puška. Vidiš, ti bi me pa zato skoraj ruknil čez peč! Hujši si kot lovec! Nisem prilezel za gamsom, tebe sem iskal!«

»Ne vem, če bi ti verjel, Nek! Toda povem ti, da je sedaj, ko veš, kje se šepavec drži, najbolje, če pozabiš, kje so Hudičeve konte. Skušnjava bi se lahko ponovila!«

»Prav imaš, Boštjan! Zakolnem se ti, to pa pri meni drži. Najboljša prijatelja sva in nočem, da ne bi imel vame zaupanja. Nek še ni snedel besede!«

Potem je Nek s počasnim in slovesnim korakom stopil s skale, kakor

bi oponašal Gabra, ko gre s prižnice. »Tako, Boštjan, sedaj pa je čas, da se pogovoriva kaj bolj pametnega. Vreme se kviri. Ali ne vidiš, kako pritiskajo iz doline megle? Snega bo nanese. Dobro bi bilo, če bi dobila gamsa. Vražje ga bova potrebovala, če bova spravljala Jurjeva drva.«

»Brez skrbi bodi, nekaj bova že pomedla.«

Spuščala sta se proti Bukovemu hribu, toda sneg je hrstel in pred njima je vse bežalo.

Ponoči je začelo snežiti. Ko sta se prebudila, je bilo snega že čez čevlji. Ves dan ga je po malem neslo in prihodnje jutro ga je bilo že do kolena. Okoli poldneva pa se je razvleklo.

»Boštjan, dobro bi bilo, če bi stopila pod peč. Ničesar več nimava za v lonec. Lovcev v tem vremenu ne bo v goro. Jutri bo spet natrosilo snega in zakrilo sledove.

Vzela sta krplje, čevlje dobro namazala in se odpravila. Ko sta bila pod prevalom, sta zagrmela dva plazova. Bobneče se je valila belina, kot bi se preko pečevja odkrušil del gore.

»Nič ne bo kaj varno, Boštjan, ali bi se obrnila?«

»Nič ne bo hudega, Nek, saj daleč ne bova šla.«

Uro in pol sta gazila, pa nista ničesar videla. Končno sta prilezla v Plazovnik. Za grebenom se je pod pečmi pasel kozel.

»Tegale bom,« se je odločil Boštjan.

»Vidiš, preko tistele pečí pod vesmi ga bom zalezal. Ni prav pripravno, toda naprej nama ne kaže hoditi.«

»Pusti ga, Boštjan, nevarno je zaradi plazů!«

»Ne boj se, ne bom ga sprožil! Rebra se bom držal.«

Boštjan je krenil in se, skrit v globeli, previdno približeval gamsu. Nek pa se je potuhnil v rušje in ga opazoval.

»Ta ti zalezuje,« je pomislil, »toda ne vem, če mu bo držal.«

In res se je gams pomaknil nekoliko višje, česar Boštjan ni opazil. Tako je Boštjana, ko je prilezel na reber in se previdno dvignil izza rušja, zagledal. Dobil ga je še v nos in se skokoma pognal preko nevarne, plazovite strmali prav nad Boštjanom. Drugega izhoda ni imel.

Boštjan je pokleknil in ga skušal pomeriti. Preden pa je pritisnil, se je nad njim zganilo. Gams je pretrgal plazišče in plaz se je sprožil. Zagrmelo je. Boštjan se je z naglimi skoki pognal, da bi ubežal pogubnemu belemu valovju.

Nek, ki je od spodaj vse opazoval, je obupno zakrilil z rokami, nato pa videl, kako je levo krilo hrumče snežne gmote zajelo Boštjana in ga neslo s seboj preko pečí.

Skočil je pokonci in zajokal. Ne meneč se za nevarnost, da se sproži nov plaz, je hitel proti plazišču.

Kot mora je leglo nanj in brezupno je začel iskati. Najprej zgoraj, kjer je nazadnje videl Boštjana, potem pa korak za korakom po plazu navzdol. Udiral se je v sneg, grabil vanj, vzdihoval in klical:

»Boštjan, Boštjan, kje si!«

Ob macesnu je našel prelomljeno puško.

»Poglej jo, kakšna puška! Tako ostrá!«

V globoki žalosti ni vedel, kaj naj stori. Brezumno je še iskal po plazišču, se vračal k macesnu in grebel, dokler ni imel rok vseh krvavih. Potem je kopal s prelomljeno puško. Pot mu je lil curkoma. Ko je omagal, je sedel v sneg. Tedaj se je nenadoma spomnil: »Na Bukov hrib moram! Po lopato in psa! Vol-kun ga bo našel!«

Kjer sta se razšla, je svoje krepelce potisnil v ruševje in jo ubral, kar so ga noge nesle, proti koči. Zapletal se je v grmovje, padal in se pobiral, da se je ves opraskal in pobil.

Pes, ki ga je že od daleč začutil, je žalostno zatulil. Hitro ga je odvezal, pograbil lopato, jo vrgel na

samotežnice in privezal obnje tudi psa. »Hi, Volkun! Boštjana nama je pobralo! Hitro se morava obrniti!« Pes je zalajal, kakor bi ga razumel. Zagnal se je v gaz in potegnil za seboj starca. Izginila sta v goščavi. Pes se je poganjal, da ga je moral Nek miriti: »Počasneje, Volkun, saj me boš končal, preden prideva do Boštjana!«

Boštjan se je ognil glavnemu plazu, zajela ga je stranska plat. Silen sunek ga je odtrgal od tal in čutil je, kako je zaplaval navzdol. Zakrilil je z rokami in se skušal ubraniti dušeče gmote, ki ga je hotela pokopati. Pri macesnu nad pečjo se je skušal ujeti. Zgrabil ga je kot rešilno bilko, toda orjaška sila ga je vrgla s tako silo, da se je prelomila puška in mu odletela iz rok. Odtrgalo ga je in neslo. Ko ga je treščilo preko peči, se je ustavil. Objela ga je tema, le nad njim je še vedno hrumelo, kakor bi preko njega bučal ogromen slap.

»Zasut sem,« mu je prešinilo zavest. Nagonsko se je streslo močno, mišičasto telo in se poskušalo osvoboditi. Toda le desno roko je premaknil. Potem se je vse umirilo. Ko se je spet skušal premakniti, je za spoznanje premaknil tudi levo roko, s katero si je branil obraz. Težko je sopesl.

»Ne smem umreti! Nek me bo našel!«

Ležal je ob debeli skali, ki je previsno molela iz pobočja, tako da mu je vendarle ostalo nekaj prostora. Lahko se je celo nekoliko premaknil, toda začelo mu je primanjkovati zraka. Zatočnost je vse bolj pritiskala na prsi, v glavi mu je šumelo in udarjalo.

»Ne smem umreti!« Kot bi blaznel, je začel grebsti v stlačeni sneg. Tlačil je in praskal, da bi se osvobodil in res mu je uspelo izkopati luknjo. Spet se je premaknil in laže zadihal. Zasvetil mu je žarek novega upanja. Še in še je neutrudno s krvavečimi rokami grebel v sneg.

Pred njima je negibno ležal Boštjan. Ko je Nek zagledal krvave roke in obraz, je zajokal...

»Živeti, samo živeti!« se mu je budila silna volja, toda potem se je premislil: »Varovati moram moči, norec neumni!« Skušal se je umiriti in se prepričati, naj mirno počaka, saj snežnega oklepa sam ne bo mogel prekopati. V okrvavljenih rokah je začutil jedko bolečino. Ko se je prijel za obraz, se mu je na dlaneh lepila strjena kri. Čutil je, da se je udaril v glavo. Zbolelo ga je tudi v prsih.

»Živ zakopan!« Prevzemala ga je pošastna negotovost in grozila, da mu vzame razsodnost. Čas se je spremenil v večnost. Minute in sekunde so delovale kot kapljice strupa. Odprl je oči, toda zarezala se mu je brezdušna, zlokobna tema. Potem se mu je zazdelo, da sliši korake. Votlo, kot bi prisluškoval oddaljenemu pribijanju žeblicev na krsto, se je čulo, da nekdo hodi nad njim. Sence smrti so se razpodile.

»Nek, pomagaj! Nek! Nek! Nek!«

Ustrašil se je lastnega glasu, toda še je klical. »Pomagaj, Nek! Pomagaj!« Skoraj grgral je kakor smrtno ranjena zver, ki noče umreti.

Toda Nek je bil star ter naglušen in Boštjana ni slišal. Koraki, ki so razvneli napeto Boštjanovo zavest, so zamrli. Upanje je splahnelo kot jutranja rosa. Smrt se je vrnila in se mu zarezala v obraz. Stisnila ga je s koščenimi prsti in ga začela dušiti. Zarjul je in začel spet grebsti, toda snežna gmeta nad njim je bila brezčutna.

Spet je omagal. Izčrpal se je. Težko je hropel. V omamljeno zavest je začela prodirati tema. Počasi se je zoževala, a vztrajno. Še enkrat se je zganilo življenje. Zdelo se mu je, da je prišla Milka in ga rešila. Potem se mu je s spačenim obrazom, polnim sovraštva zarezal Miha: »Zdaj te pa imam!« Sekiro mu je zabil v glavo tako, kot jo je on v hlod. Od nekod se je pojavila Neža in se mu škodoželjno sme-

jala: »Zdaj pa imaš Minko, pastir!« Potem je videl Gabra, ki mu je božja jeza sijala iz oči: »Stopil boš pred sodni prestol in bog ti bo sodil.« Potem je zaplesala okoli njega množica obrazov, a nikogar več ni poznal. Končno se je zganiilo zadnje upanje: »Saj je bil Nek z menoj! Prišel bo in me našel!« Potem pa je tudi ta misel utonila v morju teme in neobčutja. Vse je izginilo: bolečine, obrazi, volja do življenja.

V dobri uri in pol je privlekel Volkun na smrt utrujenega Neka v globel pod plazom. Veje so mu vzele kučmo, redki, razmršeni lasje so mu plesali v vetru.

Pod plazom je psa odvezal. Volkun jo je v dolgih skokih ubral po Boštjanovi sledi, Nek pa je zgrabil zarjavelo lopato in šel takoj na plaz. Z onemoglim glasom je bodril psa: »Išči, išči, Volkun! Išči Boštjana!«

Nebo je prevlekla sivina in spet je začelo počasi snežiti. Pes je žalostno cvilil in vohal po snegu. Našel je mesto, kjer je začel presunljivo lajati in divje kopati. Ko je Nek prišel do njega, je videl le še zadnji Volkunovi nogi. »Priden, Volkun, priden! Če bi imel Nek tvoj nos, kdaj bi ga že odkopal! Da le nisva prepozna, Volkun!«

Pes je grebel in prijazno mahal s košatim repom. Nek pa si je slekel suknjič, zavihal rokave in začel z vso močjo odmetavati sneg.

»Kaj, če je Boštjan mrtev? Kaj naj poreče v dolini? Kaj naj poreče materi?«

Volkun pa se je kar naprej pogajal pod lopato in grebel s svojimi močnimi tacami, da sta bila eden drugemu v napotje. Velik kup snega sta že odgrebla, že oba sta se skrila v luknji, toda o Boštjanu ni bilo še nobenega sledu. »Kaj, če se je pes zmotil in kopljeva zastonj?« je pomislil. Za hip se je naslonil na lopato in si obrisal čelo,

pes pa je začel tuliti in še besneje kopati.

Jama se je večala in starec je komaj še metal težke grude snega, ko je z lopato zadel na nekaj trdega. Previdno je odstranil sneg in zagledal čevelj. Zajela sta ga veselje in groza. »Volkun, glej, mislil sem že, da bova kopala do pekla!« Pes je začel cviliti in tudi v Nekove stare kosti je prišla nova moč. Previdno je odmetaval sneg in kmalu odkopal obe nogi. Še nekaj časa se je motovilil in odganjal psa, preden je odmetal zadnje grude snega.

Pred njima je negibno ležal Boštjan. Ko je Nek zagledal krvave roke in obraz, je zajokal, nato pa se je sklonil nadenj, otipaval mrzlo čelo, pritiskal kosmato lice k prsim in z glasom, polnim bolečine in sočutja, klical: »Boštjan, Boštjan! Ali si živ?! Boštjan!«

Volkun je bil ves iz sebe, tulil je

in cvilil, mahal z repom in lizal gospodarju roke in obraz.

»Hej, Volkun, zdi se mi, da mu še bije srce. Prav rahlo mu bije, prav rahlo. Gamsovo srce ima, da je obstal. Sveta Jera naj mu pomaga, da se bo zlizal.«

Z zadnjimi močmi je odmetal še toliko snega, da je lahko potegnil Boštjana iz sneženega groba. Potem ga je vlekel po plaz navzdol in ga s težavo potegnil na sani. Volkun je ostal pri svojem gospodarju. Nek pa se je vrnil po lopato, suknjič in puško. Potem je ogrnil Boštjana s suknjičem, ga prevezal z vrvjo in se vpregel.

Snežilo je vedno bolj in mrak je zagrnjal gozd, ko so prišli do koč. Tedaj je Nek zbral še slednje sile in zakuril. Ko je Boštjan narahlo odprl oči in zavzdihnil, je starec kakor ubit, a s spokojnim obrazom padel na pograd.

(Se nadaljuje)

Po lovskem svetu

Lovstvo v Švici

Aleksander Pajtler

Razne dežele gojitev divjadi in lov različno urejajo. Krajevne razmere, družbena ureditev, običaji itd. dajejo lovstvu v različnih deželah značilno obliko. Primerjava s Švico, to alpsko deželo, dvakrat večjo od Slovenije, je prav zanimiva. Na razpolago imam samo »suhe« podatke, zato slika ne bo popolna.

Pred seboj imam švicarski zvezni zakon o lovu in varstvu ptic. Z nekaj spremembami ga uporabljajo že od leta 1925.

Švica je upravno-politično razdeljena na 22 kantonov in 2 polkantona, katerim je v veliki meri prepuščena njihova notranja organizacija. »Zvezni zakon o lovu in varstvu ptic« je tako le nekak okvir, znotraj katerega kantoni razporejajo lovne termine in organizirajo lov pač okolnostim in staležu primerno. Švicarji poznajo dva lovna sistema: zakupni ali revirni lov in patentni ali če hočete državni lov. Z zakupništvom se ukvarjajo v

Ko zamrzujejo švicarske reke in jezera

Foto P. Adamič

9 kantonih. Zanimivo je, da vsak lovni sistem drugače regulira lovopuste.

Poglejmo najprej patentni lov

Jelena, gamsa in svizca love največ tri tedne v letu in sicer med 7. septembrom in 15. oktobrom. Na področju, kjer love jelena in gamsa, je v času lova prepovedana vsaka uporaba psov goničev. Srnjad love 6 tednov in to med 15. septembrom in 15. novembrom. Lov na srnjaka se lahko dovoli že 7. septembra. Lov na vso drugo divjad traja največ 3 mesece v letu, med 1. septembrom in 15. decembrom. Izjema je le dolgouhec, ki ga ne smejo loviti pred 15. septembrom, in divji petelin, na katerega so lov pred letom za nedoločen čas prepovedali. Lov na lisice, kune ipd. lahko podaljšajo do 15. februarja, lov na jazbeca pa le do 15. januarja.

Lovna doba v zakupnih loviščih

Jelenjad in gamse lovijo od 1. septembra do 15. decembra, srnjad od 1. oktobra do 31. decembra. Kantonom je prepuščeno, da lahko dovolijo odstrel srnjaka tudi že s 1. junijem in gamsa s 1. avgustom. Svizca love od 1. septembra do 15. oktobra. Lov na zajce in kunce je dovoljen od 1. oktobra do 31. decembra. Jazbeca je dovoljeno loviti med 15. junijem in 15. januarjem, lisico pa od 15. junija do 28. februarja. Druge roparice in veverice love od 1. avgusta do 15. februarja. Divje prašiče, izvzeti so seveda mladiči in doječe svinje, podivjane mačke, srake, šoje in vrabce love vse leto. Lov na ruševca, srednjega petelina (spaček-križanec) in divjega petelina je omejen na čas med 1. septembrom in 15. decembrom. Spomladi petelina hodijo samo poslušat, ne pa streljat.

V kantonih z zakupniškim lovom streljajo fazane od 15. oktobra do 30. novembra. Jerebice, kotrne, snežne jerebice in prepelice love od 1. septembra do 30. novembra, razne kljunače od 1. septembra do 31. decembra in golobe od 1. avgusta do 30. novembra.

Poudarek zaščiti

Naj še dodam, da zakon dovoljuje iz zdravstvenih, gojitvenih in drugih utemeljenih razlogov lovno dobro na določeno divjad podaljšati ali pa tudi ukiniti.

Posebej imajo Švicarji poskrbljeno za varstvo divjadi in ptic. V loviščih s patentnim lovom morajo biti obvezno večja nelovna področja, eno ali dve v vsakem kantonu, ki so pod zvezno kontrolo. Določeni so tudi manjši nelovni predeli, imenovani zatočišča. Normalni lov se na teh področjih lahko zopet vzpostavi najmanj

po 5 letih, toda kanton mora poskrbeti, da tudi kasneje ni prevelikega odstrela. Za zaščito redkih živali so rezervati. Škodo v rezervatih krije zveza 30–50%, sicer so pa kantoni dolžni vzdrževati tolikšen stalež divjadi, da ni škodljiv gospodarstvu. Za morebitno škodo, ki jo povzroče udeleženci na lovih, odgovarjajo lovci osebno (tudi za pse) in morajo zato skleniti obvezno zavarovanje.

Glede škode od divjadi je odločitev o odškodnini prepuščena kantonom.

Odstavek o zaščiti redkih ptic prepoveduje vsakršen promet z njimi, celo prodajanje njihovega perja, ne glede na izvor. Za odstrel v znanstvene namene je potrebno posebno dovoljenje.

Šole so dolžne seznanjati mladino z življenjem divjadi in predvsem z njeno zaščito.

Kakšne so kazni

Zelo obsežno in po svoje zanimivo je poglavje o lovskih prestopkih in kaznih. Nekaj primerov:

Kdor lovi v lovopustu jelenjad, srnjad ali gamse, in ga zalotijo, mora odšteti (preračunano v dinarje) 130–340 starih tisočakov. Protizakonit lov v lovnem času na isto divjad je greh za 86–260 tisočakov. Nepoklicanega stane obisk z orožjem v lovišču, ne glede na namen, 4,3 do 43 tisočakov, lov brez dovoljenja pa se kaznuje s 130 do 340 tisočaki. Prav toliko stane tudi šala, če vabiš divjad iz sosednjega lovišča. Tudi zankarjem in raznim specialistom z mrežami in pahi grozi enako »olajšanje«. S pastmi lahko lovijo – stopalke niso dovoljene in je njihova prodaja kazniva – le poklicni lovci, lovski čuvaji in lovska straža. Kdor lisičjo družino, jazbeca ali svizca izkoplje, zaplani, zaplavi ali z razstrelivom uniči v rovu, se pregreši za 86 do 260 tisočakov. Strel iz šibrenice na jelena ali gamsa je

»vreden« 43 do 170 tisočakov. Če si se odpravil na lov brez lovske karte v žepu in te sreča smola, te stane pozabljenost 4,3 do 43 tisočakov.

Vse te in podobne kazni pa zaračunajo dvojno, če se izkaže, da je prestopnik v preteklih petih (!) letih že napravil podoben prekršek, če se je zasledovalcem fizično uprl ali če je nosil masko. Dvojna kazen preti tudi lovskim uslužbencem. Pri težjih prestopkih je še dodatna kazen v obliki prepovedi lova na ozemlju celotne Švice za 3 do 10 let. Kazenskih določil kantoni ne smejo spreminjati.

Odstrel in drugo

To so na kratko značilnosti švicarskega zveznega zakona o lovu in varstvu ptic. Sodeč po švicarski resnicoljubnosti menda niso samo na papirju. Nekaj se da razbrati tudi iz statistike. Imam podatke za leto 1970. Navajam nekatere skupne podatke:

Število lovcev ozir. lovskih upravitelcev 32 581.

Dohodek od lovskih kart, zakupnine itd. 8715 933 š. fr.

Izdatki za zaščito divjadi 3 996 444 š. fr.

Izdatki za povračilo od divjadi storjene škode 631 734 š. fr.

Izdatki za preprečevanje škode od divjadi 432 298 š. fr.

Za 1885 prestopkov so kasirali 132 134 š. fr. (1 š. fr. = 4,405 n. din).

V letu 1970 so v Švici poleg še nekaterih drugih tukaj navedenih vrst divjadi uplenili: jelenov 815, košut 820, divjih prašičev 60, gamsjih kozlov 7041, gamsjih koza 3687, gamsjih mladičev 93, svizcev 9833, srnjakov 12 501, srn 9997, srnjih mladičev 3613, poljskih zajcev 20 097, planinskih zajcev 2355, kuncev 591, lisic 19 650, jazbecov 1563, kun zlatih 590, belic 1495, divjih petelinov 11, ruševcev 1397, belk 909, kotorn 207, jerebic 1485, prepelic 1614, fazanov 6268, golobov 13 909, rac 19 520.

Vira:

Schweizerisches Bundesgesetz über Jagd und Vogelschutz.

Statistik des Eidg. Oberforstinspektors für das Jahr 1970.

Kozorog – številna divjad švicarskih rezervatov

Foto A. Ovičaj

Lovski oprtnik

Dopolnilo k članku o odstrelu male divjadi

V oktobrski številki Lovca 1972 sem želel opozoriti lovce, da bomo morali tudi pri mali divjadi začeti načrtneje plansko gospodariti. Glavni poudarek sem dal bonitiranju, oceni spomladanskega staleža in prirastka, kot osnovi za izračunavanje odstrela. Nazadnje sem še nakazal nekaj primerov, kako izračunati odstrel. Nekaterim je padel v oči samo odstrel, zlasti fazanov, v katerem je tudi precejšen odstotek odstrela fazank. Mogoče sem naredil napako, ko sem vzel za primer prirastek 2 fazana na fazanko, kar ustreza v sedanjih pogojih le za I. in II. bonitetni razred. Takšen dejanski odstrel fazank imajo npr. v loviščih LD Dekani, Koper, Strujan. kjer je stalež fazanov nad bonitiranim staležem. Večina naših fazanjih lovišč pa spada v tretji, četrty in peti bonitetni razred, kjer je prirastek mnogo nižji, zato je tudi odstrel fazank manjši. Poglejmo dva primera v tabelah poleg!

Še enkrat želim poudariti, da so to le primeri, po katerih bi na osnovi spomladanskega staleža in prirastka lahko izračunavali odstrel. Že v oktobrski številki Lovca pa sem poudaril, da povsod, kjer želimo stalež fazanov povečati, fazank ne odstreljujemo in pustimo ustrezno število petelinov.

Alojz Černe

Moč zajčjega večala

O zajčjem večalu, tem učinkovitem pripomočku za zatiranje škodljivcev v lovišču, sem podrobno pisal že pred desetletjem, Lovca št. 10/1962. Ker pa se je zelena bratovščina v tem obdobju znatno povečala s številnimi mladimi in neizkušenimi lovci, se mi zdi umestno še pisati o tem zanimivem lovu.

V lovišču imamo 200 fazanov pomladanskega staleža v spolnem razmerju 1 : 3. Prirastek v III. bon. razredu smo ocenili na 1 fazana po fazanki.

	Fazanke	Petelin	Spolno razm.
pomladanski stalež	150	50	3 : 1
prirastek (1 na fazanko)	75	75	1 : 1
jesenski stalež	225	125	
pomlad. stalež + 20 % zimskih izgub	-180	-60	
odstrel	45	65	

Za isti primer pri prirastku 0,6 fazana na fazanko (IV., V. bon. razred) je račun takle:

	Fazanke	Petelin	Spolno razm.
pomladanski stalež	150	50	3 : 1
prirastek 0,6 na fazanko	45	45	1 : 1
jesenski stalež	195	95	
pomlad. stalež + 20 % zimskih izgub	-180	-60	
odstrel	15	35	

Že ime samo pove, da z zajčjim večalom posnemamo zajčje večanje ali vek. Kdor je že slišal zajčje vekanje, mu posnemanje ne bo delalo preglavice. Sicer pa naj ga tega nauči več lovcev. Iz lastne izkušnje vem, da na zajčji vek pride lisica ob vsakem dnevnem času, zlasti če je lačna, vendar štejem za najugodnejši čas mrzlo zimsko noč z zmrznjenim snegom in ob luni. Rada pride tudi spomladi, ko mora skrbeti za hrano svojemu naraščaju. Toda tak lov se mi zdi nehuman, pa tudi kožuh je brez vrednosti.

Za uspeh je predvsem važno, da lovec predhodno ugotovi lisičje stečine, kar zlasti ob snegu ni težko, in si tam v neposredni bližini pripravi primeren prostor za čakanje oz. vabljenje. Po možnosti naj bo čakališče od tal, na drevesu, vrh kozolca in podobno, kjer je lovec kolikor toliko nedosegljiv lisičjemu nosu.

Ko v nočni uri sede na tako

čakališče, oborožen s puško in potrpežljivostjo, naj bo prvi njegov pogled namenjen okolici in lepi zimski naravi v luninem svitu. Ko se dodobra razgleda, naj z večalom zaveči. Nato pa mir in paznja! Če na vek ni odziva, naj v presledkih na kakih 10 minut vek ponavlja. Če opazi, da se mu lisica bliža, naj previdno dvigne puško k licu in v pravem trenutku ukrivi prst. Za boljše razumevanje naj povem, da zajec veči ali veka v tehle primerih: če ga ujame in davi lisica, kuna itd.; če obstreljenega ujame pes ali lovec; če se ujame v zanko. Velja tudi pripomniti, da na zajčji vek radi pridejo tudi volk (če je v lovišču), divja mačka, vse vrste ujed, domača mačka, pes, pravnici zajec in ne nazadnje tudi človek – zankar. Ko sem nekoč zvečer kraj vasi z zajčjim večalom vabil lisico, je pritekel človek s krepelcem v roki in pričel v bližnjem grmu iskati zajca. S »stoja«

sem ga ustavil in spoznal mladega fanta iz bližnje vasi. Pokazal sem mu domnevne- ga zajca, ki je bil to pot v moji roki in ne v njegovi zanki. Poslušno je pobral vse zanke in trdno obljubil, da se ne bo nikoli več ukvarjal s tem nečednim poslom. Uporaba zajčjega večala je pomembna posebno dandanes, ko je še vedno prepovedano strupiti lisice s cianovodikom.

Priporočam, naj bi imel vsak lovec v lovišču pri roki zajčje večalo, tudi zaradi potepuških psov. Navadno tem potepencem težko pridemo na primerno razdaljo za uspešen strel. Lovec naj se prikrije za kako drevo ali grm, zaveči z večalom in psa povabi pred puško! Tak pes, ki mu je že kdaj vokal zajec v zobeh, bo kaj rad pritekel na domnevno poštijo, saj mu je glas dobro znan. Nekega večera sem čakal na visoki preži, kar dva psa priženeta tam mimo na kakih 150 m srno. Čez čas sta se vračala. Presunljivo sem zavečal in kar takoj sta je ubrala proti meni. Z visoke preže je dvakrat zagrmelo za dve pasji smrti.

Lenart Zupan

Rožnice (čelni nastavki) nakazujejo kakovost rogovja

V W. u. H., št. 26-1972, poroča o tem Helmut Elssmann. Izmeril je oba premera okoli 250 rožnic sredi višine na desetinko milimetra natanko in določil srednji premer obeh meritev. Tako dobljeni premeri rožnic enoletnih in starejših srnjakov so nihali med 6,5 in 23,0 mm. Premeri rožnic enoletnih šilarjev so nihali med 6,5 in 13,0 mm. Enoletni šilar s 13,0 mm premera je imel že zelo močne, visoke rožene tvorbe in je iztrebljen tehtal 13,5 kg. Zgornja meja premera rožnice za definicijo enoletnega šilarja je, po njegovih raziskavah, že pri 13,0 mm, teža divjačine (mesa) pa pri 13 kg. Posebno tesno je, po njegovih raziskavah, razmerje med premerom rožnic in težo divjačine. Ob naraščajoči teži divjačine se večja tudi premer rožnic

V smrti zopet skupaj

Foto A. Frković

kot nosilec temelja za rogovje. Krepka, močna divjad ima potemtakem po pravilu dobro razvite rožnice in s tem potreben pogoj, da požene dobro masivno rogovje. Tesno razmerje med premerom rožnice in težo divjačine se končno da strniti v preprosto pravilo, da teža iztrebljenega srnjaka v kilogramih nekako ustreza premeru rožnice v milimetrih. Na to pobudo je Iver-Ernst Hansen-Kellenhusen dognal podobno razmerje pri damjelih.

Druga sovisnost je med premerom rožnice in težo rogova. S krepitvijo rožnice in hkrati z rastjo teže divjačine se ujema tudi večanje teže rogova in sicer iz temelja močnih rožnic (to so enoletniki z dobro zasnovo) bolj kakor pri šibkih. Dobra izhodiščna moč rožnic enoletnikov daje torej kmalu močne trofeje in obratno.

Končno obstoji tudi znano razmerje med premerom rožnic in starostjo, na kar je že pred kakimi 40 leti opozoril Bieger. Moč rožnic tekoče raste s starostjo. Krepitev je pa pri srnjakih z dobro zasnovno stvarno hitrejša kakor pri šibkih, tako da že zelo zgodaj doseže potrebno temeljno moč. V bodoče se bo treba zamisliti v te med seboj povezane pojave in sovisnosti za uspešno gojitev srnjadi.

M. S.

Vlak usmrtil medvedjo družino

Čeprav je bila železnica v sto letih, odkar teče skozi Gorski kotar, že večkrat vzrok pogube medvedom, vendar zadnja nesreča nima primere. Na progi Zagreb–Rijeka, blizu postaje Drivenik, je pod večer 29. okt. 1972 poslovni vlak »Riviera-express« ubil dva medvedka, isto noč je pa drugi vlak pokončil še mater-medvedko v bližini nesrečnega dogodka. Kaže, da je medvedka po progi iskala svoja mladiča in pri tem tudi sama izgubila življenja. Postajni delavci so kmalu odkrili nesrečo in so medvedjo družino spravili na postajo.

Medvedka je bila stara 4 do 5 let, težka 107 kg, medvediča v prvem letu starosti pa 27 in 29 kg. Zaradi nizko postavljenih branikov na električnem železniškem stroju živali niso prišle pod kolesje, tako da so kožuhi ostali celi in uporabni za prepariranje.

A. Frković,
Delnice

Podedovani lovski rog

Pred skoraj 100 leti je stari Karel Prelesnik, po domače Pajkov, iz Stahovice nad Kamnikom služil pri svojem

stricu župniku v Špitaliču pod Menino planino.

Tam se je Korl od strica učil lovskih veščin in bil tudi lovskim gostom za vodnika daleč tja pod vrhove Menine in Špika.

Nekoč je imel nalogo voditi zelo imenitnega gosta iz tedanje prestolnice, z Dunaja. Navzlic slabemu vremenu sta se povzpela pod vrhove Menine pogledat za gamsi in srnjadjo.

V megli in zaradi naglušnosti se je gost izgubil ter taval sam ves moker in premrzlel po zelo težko prehodnem predelu. S posebnim prizadevanjem pa je Pajkov Korl le našel gosta, ki je že obupal in mislil na najhujše, vendar se je nepoškodovan in zdrav vrnil domov na Dunaj. Dogodek z gostom na Menini je Korl že skoraj pozabil, ko dobi obvestilo, da naj na pošti v Ljubljani prevzame posebno pošiljko z Dunaja. S postiljonom se je torej hitro odpeljal v Ljubljano. Koliko je bilo po prvem presečenju sreče v očeh mladega lovca, si lahko mislite, saj je bila pred njim čisto nova puška sistema Lefauchaux in blesteč bakren nov lovski rog. Puška je po dotrajanosti spremenila lastnika, toda rog je kot imeniten rekvizit starega Pajkovega Korlna ostal pri hiši. V spomin na obdaritev je stari Korl vrisal na rog letnico 1874, ki je še

danes prav razločno vidna. Stari Korl je s tem rogom klical lovce in pse goniče v vznožju kamniških planin, kjer njegov rod še danes živi. Že zgodaj v rani mladosti se je moral naučiti trobiti na rog njegov vnuk enakega imena, Karel Prelesnik, Pajkov iz Stahovice.

Če bi ta rog mogel govoriti, bi pripovedoval o mnogih lovih in lovcih iz Črne, Stahovice, Kamniške Bistrice in tja do Ambroža pod Krvavcem, kjer lovce še danes kliče na skupnih lovih in se turobno oglašča ob odprtih grobovih preminulih članov zelene bratovščine.

Na stoto obletnico Pajkovega lovskega roga bo Lovska družina Stahovica razvila svoj lovski prapor, saj je ta rog neločljivo povezan tudi z lovsko družino.

Ciril Pogačar

Prokletije

Prokletije so raj za lovce in vse ljubitelje narave, ki je tukaj še domala nepokvarjena. To veliko gorovje je na meji Albanije in ga Albanci imenujejo Bješka Nemuna. Razteza se v smeri severovzhod–jugozahod ter je v zvezi s tektonskim nastankom jugovzhodno ležečega Šarplaninsko-Pindskega gorovja. Najvišja vrhova sta Djerovica nad Dečani – 2656 m – in Maja Jezerces – 2694 m – v severni Albaniji. Prokletije so po večini goličave, v nižjih legah z zimzelenimi in listopadnimi gozdovi ter vmesnimi pašniki. Med mnogimi soteskami je najslikovitější Rugovska, skozi katero vodi čez Čakor (1849 m) najvišja pot v Jugoslaviji, ki povezuje Metohijo s Črno goro. Na tem najvišjem gorovju v Srbiji je več ledenodobnih jezer, med katerimi sta najzanimivejši Mičinatsko in Ridsko, pod kršem Bogičevce. V hidroenergetskem pogledu je to med najbolj razčlenjenimi področji v državi. S Prokletij tečeta dve reki Bistrici (Rugovska s slapovi v tesni in Kožnjarska s hidrocentralo). V nižjih gričevnih predelih Metohije je rastje izredno bujno in pestro.

Blizu Peći, nad znamenitim samostanom Pečke patriarhije s štirimi cerkvami, je lovška kočica z vsem komfortom. V Rugovi in na Čakoru stojita planinska domova »Boge« in »Jelenak«. Lovska zaklonišča, sodobno opremljena, so postavljena na štirih najzanimivejših krajih Prokletij pri ndm. viš. 600 do 1000 m.

Lovcem je pristop v te gore povsem ugoden in lov možen celo z džipom. Čeprav lovišče v Prokletijah obstoji že poltretje desetletje, lovskim organizacijam ni dosti poznano, ker je bilo dolgo časa lovišče zaprtega tipa; zato predsodki, da je »bogu za hrbtom« in brez prometnih zvez. Vendar je z železnico ali avtomobilom lahko priti do Peći kot izhodiščne točke za odhod na lov. Tukaj je sedež lovskega gospodarstva »Prokletije«. Do Prištine pa je moč priti z avionom, kjer lovskega gosta čakajo udobna vozila uprave lovišča. Poleg potov vodi preko gorovja tudi »prokletijska transverzala«. Uprava lovišča je zgradila in vzdržuje nekaj lovskih poti, po katerih je moč tudi z džipom ali avtom, ter druge lovske naprave, preže ipd.

Lovišče »Prokletije«, v sestavu Lovsko-gozdarsko-kmetijskega gospodarstva »Jelen« iz Beograda, je med največjimi in najbogatejšimi v državi. Goji zlasti veliko divjad. Po ocenitvi ima lovišče okoli 100 »javih medvedov, kakih 500 divjih prašičev s kapitalnimi čekani, okoli 700 gamsov in 650 srnjadi, ki jo pa zatirajo volkovi, lisice in klateči se psi, sicer bi je bilo že mnogo več. Staležu primeren je tudi odstrel.

V Prokletijah je možno srečati tudi risa, ki je sicer redka prikazen in popolnoma zaščiten. Za sedaj še redka divjad je divji petelin. Poleg tega je za mnoge lovce zanimiv tudi lov na kornje, jerebe in planinske zajce, ki jih ni malo. Vsekakor ima lovišče »Prokletije« vse pogoje za izživljanje pravega lovca v še nepokvarjeni naravi.

Zivomir Simović,
Novi Beograd

Vprašanja – odgovori

Zračne puške

Vprašanje:

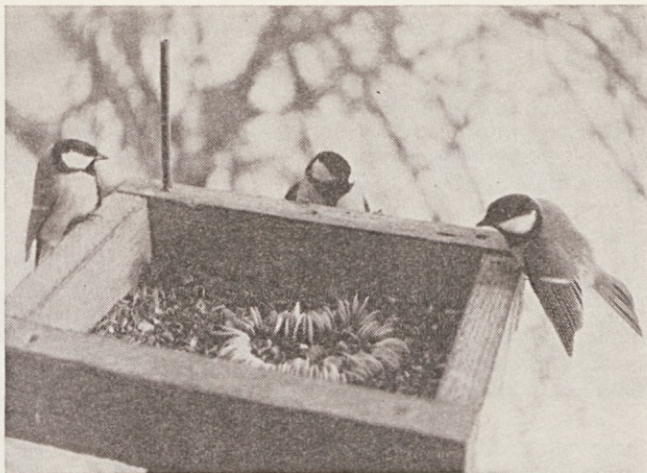
Na naših lovskih sestankih se pogosto postavlja vprašanje, kako naj lovec ukrepa, če v lovišču zaloti osebo z zračno puško. Naše lovišče zelo vznemirjajo turisti, zlasti v sobotah in nedeljah, ki se izživljajo tudi s streljanjem divje perjadi oz. ptic pevk. Zanima nas, kako je to pravno urejeno (če sploh je). Prosimo, da v glasilu Lovce obrazložite zakonite pravice in dolžnosti lovca ter osebe, ki tako orožje poseduje in nosi s seboj v lovišče.

LD Borovnica – K. M.

Odgovor:

Za zračne puške veljajo določila Zakona o nabavljanju, posesti in nošenju orožja (Urad. list SFRJ, št. 38/64). Ta zakon šteje zračne puške za športno orožje. Razlikuje zračne puške, za katere je potreben orožni list, in puške, ki jih je možno kupiti brez nabavnega dovoljenja ter nositi brez orožnega lista. Za nakup zračne puške z močnim zračnim pritiskom in veliko hitrostjo zrna je torej potrebno nabavno dovoljenje pristojnega občinskega organa za notranje zadeve. Za posest in nošenje teh morajo občani imeti tudi orožni list. Zračne puške, za katere je predpisan orožni list, so športno orožje, namenjeno športnemu udeleževanju. Zato sme lastnik s tako puško hoditi le po javnih poteh in stezah. Nabavno dovoljenje in orožni list lahko dobi le polnoleten občan. Kdor se ne drži predpisov o nabavi zračne puške in nošenju v tujem lovišču, stori prekršek. Za prekrške izreka kazni občinski sodnik za prekrške.

Zračnih pušk z močnim zračnim pritiskom in veliko hitrostjo zrna je malo in jih je težko dobiti v trgovskem prometu. V rabi so pretežno zračne puške z majhnim ka-

Lovci so dolžni krmiti tudi drobne koristne ptice

Foto J. Bogataj

librom in majhno začetno hitrostjo zrna. Za take zračne puške je v Zakonu o nabavljanju posesti in nošenju orožja napisano: »Zračno orožje kalibra 4,5 mm, z začetno hitrostjo 130–160 m v sekundi, se sme v športne namene nabavljati brez posebnega dovoljenja ter imeti v posesti in nositi brez orožnega lista.« Zategadelj zračno puško torej lahko nabavi vsak, tudi mladoletnik. Široka nabavna možnost bi utegnila imeti za posledico, da bi prišlo v roke občanov veliko število zračnih pušk majhnega kalibra. To bi bilo nevarno za ljudi in pogubno za drobne ptice. Zato je za-

kon uporabo zračnih pušk kalibra 4,5 mm (in tudi manjšega kalibra) z začetno hitrostjo od 130–160 m v sekundi omejil, in sicer:

a) Take puške je prepovedano uporabljati na javnih mestih ali na krajih, kjer bi bilo nevarno za ljudi.

b) Otroci (osebe do dovršenega 14. leta starosti) sploh ne smejo nositi in uporabljati takih zračnih pušk. (Zračnih pušk, za katere je predpisan orožni list, pa itak ne smejo nositi in uporabljati, ker ne morejo dobiti orožnega lista.)

c) Mladoletniki (osebe od 14. do 18. leta starosti) smejo nositi zračne puške majhnega

Ob fazanju krmišču

Foto J. Sakač

Bogdan, Boštjan in Stane gredo s polnimi vrečami detelje voščit divjadi srečno novo leto
Foto F. C.

kalibra le, če imajo potrdilo športne organizacije ali centra za predvojaško vzgojo, da so vajeni ravnanja z njimi. Polnoletne osebe in mladoletniki smejo zračne puške kal. 4,5 mm in druge zračne puške nositi le v športne namene.

Iz navedenga torej izhaja, da polnoletni in mladoletniki nimajo v gozdu in na polju nobene pravice šariti z zračno puško in streljati po drobnih pticah pevkah. Otroci pa sploh ne smejo nositi zračnih pušk. Puška na zračni pritisk je brez vsakega dvoma lovna priprava. Lovski čuvaj ali lovec sme legitimirati vsakogar, ki lovi ali se mudi v lovišču z zračno puško z namenom, da bi lovil. Sme tudi začasno vzeti zračno puško. Lovska organizacija izroči odvzeto zračno puško pristojnemu občinskemu organu, pri katerem poda tudi ovadbo zoper storilca prekrška. Če je predpise kršil otrok s tem, da je nosil in uporabljal zračno orožje, odgovarja za prekršek tisti, ki je pustil otroku nositi in uporabljati zračno puško.

Franjo Sok,
član pravne komisije LZS

Mladi pišejo

Ljubezen izgubi oči...

Globoko spodaj nad dolino Soče so se dvigale prve jutranje meglice. Tu pa tam so kot tančica zastirale pogled na rahlo s slano pobeljeno pokrajino. Mrko poznojesensko jutro se je pravkar rodilo. Dolinice in grape v gozdu so bile še v polmraku. Doživljal sem prebujanje novega dne na prvem počivališču nad Sušelnovo domačijo, domačijo svojih prednikov, pastirjev in lovcev. S pogledom polzim po pobočjih Svinjaka, onkraj Soče. Tam nekje gora skriva v odmaknjenosti trope gamsov in naseljeno kolonijo muflov. Kolikokrat sem se na svojih planinskih poteh na Svinjak, ta značilno ošiljeni vrh, srečaval s ponosnimi prebivalci pečin, strmih travnatih vesin.

Dosti je bilo počitka. Teža nahrbtnika me prebudi iz

spominov. Oče mi ga je doma dobro napolnil s karmeno soljo.

»Ti boš šel čez Inebce,« je dejal. »Spotoma boš napolnil obe solnici. Ne bo ti jih težko najti, čeprav še nisi hodil tam okoli. Glej, da boš dobro opravil. Pa poženi gor skozi. Šel bom okoli, nekoliko za teboj. Počakal bom na vrhu. Če je trop notri, bo gotovo prišel na vrh. Srečno pot in dobro hodi!«

Debel sloj listja, s katerim je bila prekrita komaj vidna stezica, mi je šumel pod nogami. Stopam hitro, saj sem se vse leto potepal po gorah. Moči je dosti.

»Pot je osamljena, tudi revir je osamljen, saj je na robu našega lovišča,« se spomnim očetovih besed. Res je. Občutek samote, doživljanje novega, mladega jutra, občutek, da si tudi sam del prirode. Priroda, ki nam v prvobitnosti in nedotakljivosti nudi toliko čudovitih stvari. Knjiga, katero neprestano bereš, knjiga, iz katere se ne boš nikoli nehal učiti. Srečen sem, najbogatejši človek, saj imam njo, prijateljico naravo, ki ti edina ponuja svoj obraz v vsej svoji iskrenosti in resničnosti. »Prenizko

je še, da bi pognal,« rečem sam sebi. »Gori, od prve solnice bom pričel.« Naramnice težkega nahrbtnika so se mi že globoko zarezale v ramena, ko jo zagledam.

»Na široki polici, levo od poti, v najdebelejši smreki je napravljena,« mi zvenijo v ušesih očetove besede. Ni je bilo težko opaziti. Videl sem jo že s poti. Tla okoli solnice so zbita od neštetihih nog obiskovalcev — gamsov. V ilovnati zemlji se rišejo številni sledovi parkljev. Smrekovo deblo je vse oguljeno.

Napolnim solnico* in hitim dalje v breg. Med redkim smrekovim gozdom, ki je začuda našel prostor za svoj obstoj tukaj med strmimi pečinami nad prepadi, se vije pot navzgor. Nekje že visoko nad seboj v nebesni sivini čutim konec strmine. Nahrbtnik je lažji, stopam hitreje. Spomnim se, da je sedaj treba pognati. Zavem se, da prvič opravljam to nalogo. Kako naj to storim?

»Hodi čim glasneje, zajodlaj, potrka s palico na votel panj ali deblo,« se spomnim očetovega pouka. Storim vse to naenkrat. Ne tako! Zakaj vse naenkrat? Sam se pričnem učiti gonjačevih veščin. Čez nekaj časa mi gre vse skupaj bolje. Vsaj mislim tako.

»Trop se nikoli ne umakne po ozkih policah iz Inebc. Skoraj gotovo pride na vrh. Samotarji najdejo tudi skrite, samo njim znane police za umik,« tako je oče pripovedoval doma. Tu pa tam zadržim korak. Napeto prisluškujem, ali bom nad seboj zaslišal kak šum. Nič. Prav ničesar. Ali so gamsi danes sploh bili v Inebcah? Ali se tako neslišno umikajo višje pred menoj? Ali so bili nižje doli, pa jih nisem dvignil? Take misli se mi motajo po glavi, ko vneto ropotam po votlem panju.

Steza zlagoma postane zložnejša. Verjetno sem že nekje blizu vrha. Pogledam na uro. Da, na vrhu sem, vsaj po času sodeč. Kje so gamsi? Ali sem slabo pognal? Zaslišim šum desno od mene. Gamsi! Ne! Izmed redkih dreves se izlušči očetova po-

* Pred zimo in pozimi divjadi ne pokladamo soli. Glej Slov. lovski priročnik, stran 244!

— Ur.

stava. S svojimi značilnimi dolgimi, prožnimi koraki mi prihaja naproti. Hodi neslišno. Lovec! Gleda me in se mi nagajivo smehlja.

»Nič?« ga vprašam.

»Nič!« mi odgovori.

»Oče, potrudil sem se, kolikor sem mogel. Poganjal sem zelo glasno.«

»Vem, vem. Saj sem te slišal. Mrtvega bi obudil s svojim kričanjem in ropotom,« mi reče in se nasmehe.

»Torej sem le dobro pognal?«

»Mogoče pa tropa danes ni bilo v lnebach. Saj ni zmeraj tako, kot misliš. Vsako srečanje z gamsi – izkušnja več. Tudi jaz se še vedno učim. Učil in spoznaval boš njih navade, dokler boš zahajal sem gori,« mi pojasni oče. »Kje je druga solnica? Nisem je našel.«

»Nič se ne boj. Tu na vrhu je. Malo višje. Pridi, jo greva napolnit.«

Stopiva na pot med skalami navkreber. Zaslisiša šum zgoraj nad seboj. Sprva čisto nedolžno, tako da ne veš, ali je res ali se ti samo zdi, da je nekaj zašumelo. Šumenje je vse glasnejše, postaja vse razločnejše. Nekaj se nama približuje v divjem teku. Loteva se naju nemir. Oče sname puško z rame. Kaj je? Končno gamsi? Morda en sam, morda več!?

»Poglej jih zdaj, oče! Gori med skalami. Dva! Samo dva? Poglej ju zdaj, spet sta se prikazala izza tiste velike, z mahom poraščene skale. Ju vidiš?«

»Dobro ju vidim. Skoči za menoj v kritje!« mi zapove oče. Po nekaj skokih se potuhneva v skrivališče med kamni in grmičevjem pod potjo. Skrita sva na majhni vzpetinici, s katere je lep pregled navzgor. Vse se dogaja tako hitro, toda meni se zdi, da traja vse že celo večnost.

Gamsa drvita z nezmanjšano silo naravnost proti nama. Lahkotno preskakujeta zapreke, se spustita v globel, za hip izgineta izpred oči, pa se spet pokažeta na grebenčku. Še vedno tečeta proti nama. Čisto blizu sta. Očetova puška je prislonjena ob njegovo lice. Mušica jima sledi. Toda ne more in ne more se ustaviti na njunih prsih. Tako hitra in vihrava

sta. Čisto blizu naju sta že. Samo nekaj metrov stran. Kaj to pomeni? Ali naju sploh ne vidita? Naju nista dobila v nos? Tedaj, ko sta čisto blizu, tako blizu, da bi ju lahko v enem samem skoku ujel za roglje, se spomnim. Mesec gamsje ljubezni je. Spoznam ju. Blizu sta, vidim izraz v njunih očeh.

Spredaj je mlad kozel, njegovi roglji so močni, lepo razkročeni in zaviti. V očeh mu igra nagajivost in prikrit strah pred nečim daljnim, neznanim. Život mu je močan, njegov tek lahkoten, izražajoč mladost. Dlaka na njem je svetleče črna, na hrbtu rahlo naježena, bolj iz nagajivosti kot iz borbenosti za ljubezen. Za njim se grozeče hropeč poganja v divjih skokih gospodar tropa, gospodar ljubezni, gospodar harema. Veličasten je, besen, da mu mladostniki kradejo pravico. Podbradek mu je osivel. Izraz modrosti in starosti, izraz bližajočega se konca. On, gospodar, še vedno vztraja v tem nesporne boju, ki vodi nazaj v ničevost. Bojuje se, brani pravico ljubezni v tropu, ki je samo njegova, dobljena nekoč v mladosti. Tudi on je nekoč kot ta mladostnik pred njim poskušal odvzeti to pravico starejšemu. Ne bo popustil pred tem mladcem, odgnal ga bo od tropa in v miru ljubil. Velik je kralj tropa. Roglji so močni, veliki, razkročeni, srpasto zakroženi. Roglji, ponosni izraz njegove veličine!

Samo trije ali štirje njuni skoki in bila sta mimo naju. Gledal sem ju, videl sem ju, skušal sem ju razumeti, razumeti njun tek, njun boj. Samo trenutek je trajala njuna predstava in že sta izginila med skalami in drevesi pod nama. Jaz sem ju doživljal dolgo, dolgo. Trajalo pa je le trenutek. Trenutek v brezkrainosti časa.

»Oče!« Šele tedaj je povsili puško in se zdrnil. »Ali si ju videl?«

»Da.«

Samo to je zmogel. Tudi nje ga sta prevzela in ga potegnili za seboj v boj. Pozabil je na strel. Bolje je tako. Prav je tako.

»Oče, sploh naju nista opazila. Zaživela sta v svojem boju, tako zaverovana v

svojo ljubezen, da nista videla okoli sebe. Tudi živali resnično doživljajo svojo radost. Ljubezen izgubi oči...«

Samo pritrdil mi je. Dvignila sva se iz kritja in odšla...

Boris Mlekuž

Lovska organizacija

LD Višnja gora je razvila svoj prapor

Na Gradišču, okoli 700 m nadm. višine, zgodovinskem kraju iz časa Rimljanov, nad idiličnim mestecem Višnjo goro, stoji med leskami in borovci prikupen dom LD Višnja gora. Dom, katerega otvoritev je bila pred dvema letoma, je plod pridnih rok in mnogih žrtvovanih ur zavzetih lovcev za naše lovstvo.

Namenjen je rekreaciji lovcev in njihovim družinam, predvsem pa za lovske seje, predavanja in sestanke.

Na tem lepem kraju smo se zbrali poletne nedelje, 18. 6. 1972, s svojimi gosti, predstavniki sosednjih LD in z drugimi ljubitelji lovstva.

Po otvoritvenem govoru tajnika LZ Slovenije Iveta Krevsa, ki je član naše LD, nas je pozdravil predstavnik LZ, Ljuben Zadnik, direktor Lov-

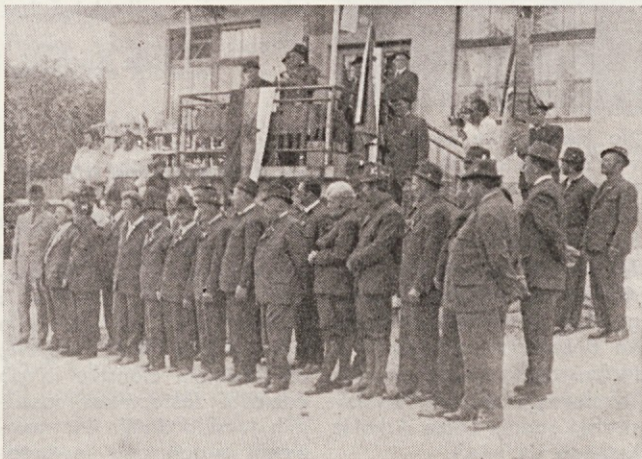
ske zadruga, in z izbranimi besedami orisal ta pomemben dan. Nato je razvil prapor in ga s krajšim nagovorom izročil praporščaku, bivšemu starešini Ivanu Podržaju. Prapor krasi deset spominskih trakov, katere so prispevali lovski tovariši in tovarišica Ida Turk iz Višnje gore, velika simpatizerka lovske organizacije. Na drogu prapora se blesti štirideset zlatih žebeljkov z vgraviranimi imeni naših lovcev-darovalcev.

Starešina Polde Žnideršič ml. je v svojem govoru opisal zgodovino LD, ki je bila ustanovljena l. 1946, tedaj z 20 člani. Danes šteje 70 članov in upravlja z loviščem, ki meri 5300 ha in v njem prevladuje predvsem srnjad. Zato nosi naš prapor v svojem emblemu družino srnjadi, ki je ponos naših gozdogov.

Poleg zajcev, katerih stalež v zadnjih letih upada, skušamo popestriti naše lovišče s fazani. Vzgojamo jih v lastni voljeri, iz katere izpustimo letno okrog 100 fazanov. Za dosego takih in podobnih uspehov sta discipliniranost in organiziranost osnovna pogoja. Kakor drugod se tudi v naši družini pojavljajo razne napake in pomanjkljivosti, katerih izvor je v posameznikih. Praksa pa kaže, da je sedanja oblika lovske organizacije in samoupravljanje v lovstvu najprimernejša oblika delovanja.

Naš spomladanski stalež je 130 srnjadi, 250 zajcev, 150 fazanov in 50 jerebov. Imamo 32 pasemskih psov; prevladu-

Ob razvitju prapora LD Višnja gora

jejo istrski goniči, ki so za naše lovišče najprimernejši. V lovišču je 50 visokih prež, 30 solnic in več krmišč za fazane.

Vzgoja in izobraževanje članstva se izboljšuje. Upamo, da bomo z leti dosegli tisto stopnjo, ki je potrebna za pravičen lov. To skušamo doseči z raznimi strokovnimi predavanji, za katera pa se bodo morali zlasti mlajši lovci bolj zanimati. Lovišče nadziramo člani sami.

Tovariš starešina je svoj govor zaključil z besedami: »Zbrali smo se ob našem lovskem domu, sredi gozdov, da v prijetnem vzdušju proslavimo razvitje našega prapora. Gozdovi se nam še bolj približajo, če se zamislimo trideset let nazaj, ko so nudili našim partizanom streho in zavetje. Ponosni smo na našo lovsko organizacijo, ker je bilo v vrstah partizanskih borcev in aktivistov veliko število takratnih in kasnejših lovcev, ki pa nam niso priborili samo svobode, ampak tudi možnost slehernemu državljanu, ljubitelju narave in divjadi, da lahko sodeluje v lovskih vrstah pri gojitvi in čuvanju najlepšega dela narave – divjadi. Naj bo tudi današnja proslava ob razvitju našega lovskega prapora dragocena spodbuda za vse naše prihodnje napore v borbi za socializem.«

Š. B.

Lovsko strelsko tekmovanje, memorial Cirila Vezjaka

V organizaciji LD Rečica pri Laškem je bilo 20. 8. 1972 že četrto lovsko strelsko tekmovanje, memorial Cirila Vezjaka, ki ga skupno s to lovsko družino prireja LZ Celje.

Na tekmovanje se je prijavilo 26 ekip lovskih družin iz: LZ Celje 14, LZ Zasavje 4, LZ Posavje 3, LZ Maribor 3 in ZLD Ljubljana 2.

Tekmovalci so streljali v štirih disciplinah: na umetne golobe, na bežečega zajca, na bežečega merjasca in v tarčo srnjaka.

Tekmovanje je vodil lovsko-strelski sodnik Lojze Arko iz Krškega.

Najbolje se je uvrstila ekipa LD Cigonca, ki je zbrala 666 točk in tako prevzela dragocen prehodni kristalni pokal, ki ga je imela od lanskoletnega tekmovanja LD Slovenske Konjice.

Druge ekipe so se uvrstile:

2. Boštanj,	650 točk
3. Žalec	639 točk
4. Slov. Konjice I.	635 točk
5. Rečica pri Laškem I.	
6. Griže	616 točk
7. Prežihovo	610 točk
8. Šmarna gora I.	587 točk
9. Slov. Konjice II.	584 točk
10. Rečica pri Laškem II.	580 točk

Med posamezniki se je najbolje uvrstil Mirko Krulc, LD Cigonca, ki je zbral 248 točk.

Za njim so bili:

2. Jože Podbevšek	243 točk
3. Franc Pavlovič	242 točk
4. Boris Planinc	239 točk
5. Tone Križnarič	238 točk
6. Ivan Samec,	237 točk
7. Franc Kramarič	228 točk
8. Ivan Osojnik	228 točk
9. Oto Švener,	227 točk
10. Miha Horjak,	225 točk

Prvovrščeni posameznik je prejel spominski pokal predsednika LD Rečica dr. Sama Pečarja, poleg tega pa še lovsko puško bokarico, ruske izdelave. Tudi nadaljnjih 30 tekmovalcev je prejelo praktična darila, v vrednosti več ko 15 000 din.

Tradicionalno tolažilno nagrado, to leto živega oslička, je prejel Avgust Furjan, ki je uspel zbrati 84 točk.

Prireditelja že sedaj vabita lovce in lovske družine na tekmovanje v prihodnjem lov. letu.

Jože Kuntarič

LD Kropa razvila prapor

Dne 14. oktobra 1972 je LD Kropa v kulturnem domu na Srednji Dobravi razvila prapor. V dvorani, okrašeni s trofejami, ki so ustvarjale videz majhne lovske razstave, ob zbranem članstvu in ob udeležbi zastopnikov sosednjih lovskih družin ter množičnih organizacij je pred-

Koča LD Storžič na Mali poljani

Foto B. Dežman

stavnik LZ Gorenjske Miloš Kelih podal nekaj misli o gojitvi divjadi, o vzgoji članov ter o upravljanju z družbeno lastnino, v tem primeru z divjadjo, kakor tudi o liku lovca, ki naj bo med drugim tudi varuh dandanašnje vedno bolj ogrožene narave.

Ob tej priložnosti je družina podala tudi obračun svojega sedemindvajsetletnega dela. V začetku je štela 19 članov, danes pa 38 rednih in 4 častne člane.

Lovišče s 3180 ha lovne površine je hribsko in ima po bonitiranju 23 gamsov, 120

Zastopnik krajevnih družbeno-političnih organizacij Filip Sitar razvija prapor LD Kropa

Foto R. G.

srnjadi, 110 zajcev in 6 divjih petelinov pomladanskega staleža. Pojavili so se tudi mufloni, za katere je bilo takoj poskrbljeno in so se obdržali do danes.

Ob navedenem staležu je bilo v tem četrtsotletju uplenjenih: 40 gamsov (poprečni odstrel je 7,8 %), 270 srnjadi, 350 zajcev, medtem ko je odstrel perjadi komaj omembe vreden. Pač pa so člani v tem obdobju pokončali okroglo 2600 raznih škodljivcev. Za osvežitev krvi je bilo nabavljenih 34 zajcev. Postavljenih je bilo 14 krmišč in 2 krmilnici za fazane, 50 solnic in 8 visokih prež. Za lažje upravljanje zgornjega dela lovišča sta bili leta 1962 postavljeni dve koči: na Vodica in na Petelinovcu.

V povezavi s pionirsko organizacijo je LD priredila na 4 osnovnih šolah skioptična predavanja o našem lovu in divjadi ter varstvu ptic pevk.

S. L.

Divjadi ne bo zmanjkalo

Ni leta, da člani LD Hubelj-Ajdovščina ne bi spustili večjega števila divjadi v lovišče. Letos so vložili 300 mladih fazanov, lani 200 zajcev, prihodnje leto jih bodo tudi. Koliko, se še niso odločili. V sodelovanju z nekaterimi lovskimi družinami na Goriškem in Vipavskem so na tem območju naselili muflone. Spustili so jih v Trnovski gozd. LD Hubelj se je do nadaljnjega obvezala prispevati 5000 din, o dokončni vsoti pa se bodo še pogovorili.

LD Hubelj, predseduje ji Marjan Lokar, ima 42 članov in tri italijanske stalne goste povšaliste.

F. H.

Jubilanti

Iz LD Ljubljana-Šentvid

Dane Čuk je avgusta 1972 izpolnil 60 let. Mladost je preživel v Zagorju ob Savi, kjer mu je buditelj in razvijatelj veselje do narave njegov oče, tudi lovec. Član lovske organizacije je 23 let. Kot član LD Lj. Šentvid sodeluje požrtvovalno in nesebično. Uspešno je opravljal dolžnost blagajnika, predsednika nadzornega odbora, sedaj je pa tajnik LD. Pri projektiranju lovske kože in strokovnih delih ima velike zasluge. Prizadeven je tudi v LD Polhov Gradec. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge.

Ob jubileju so mu člani obeh LD stisnili roko, z željo, da bi bil še mnogo let srečen v krogu domačih in na lovskih pohodih.

Feliks Ozimek se je oktobra 1972 srečal z Abrahamom. Bogata narava Dolenjske ga je že v mladosti navdušila. Kot zaveden mladenič se je vključil v NOB in se boril v artilerijski brigadi VII. korpusa.

Ko je služil še v vojski, se je včlanil v LD Bloke-Nova vas, kjer je bil več let tajnik družine. Je vesele in prijetne narave ter vnaša v družbo zaupanje in vedrino. Priljubljenemu lovskemu tovarišu želimo ob jubileju še mnogo let zdravja, sreče in dober pogled.

LD Lj. Šentvid in LD Polhov Gradec – M. A.

Drago Gril, član LD Ribnica in njenih organov, prvoborec in po vojni viden družbeni delavec na odgovornih mestih ter nosilec več odlikovanj, praznuje svoj 60. rojstni dan. Ob njegovem jubileju se ga spominjamo vsi ribniški lovci, želeč mu, da bi še mnogo let skupaj z nami utrjeval in gradil pravilne odnose v lov. organizaciji. Raz-

sodnemu, mirnemu in pravičnemu lovskemu tovarišu kličemo: Še mnogo let ravne cevi in dober pogled v lovskih vrstah!

Člani LD Ribnica

Rafael Kobal, član LD Dole nad Idrijo, je 19. 10. 1972 praznoval svojih 70 let in 46 let aktivnega dela v lovstvu. Rojen je bil v rudarski družini z napredno delavsko miselnostjo. Zrelostni izpit je opravil l. 1922 na idrijski realki in nato nastopil službo pri hranilnici in posojilnici v Idriji. Po upokojitvi Filipa Vidica, svojega lovskega učitelja, je prevzel njegovo mesto ravnatelja hranilnice in posojilnice.

Po osvoboditvi smo ga lovci na Idrijskem izvolili za tajnika okraj. lovskega sveta in pozneje Lov. podzveze Idrija. To funkcijo je vestno opravljal do l. 1952. Od ustanovitve LZ Idrija, l. 1967, je blagajnik Zveze. Za boljše vodenje blagajniških poslov v lovskih družinah je organiziral več seminarjev. Z veliko požrtvovalnostjo in natančnostjo vodi blagajno svoje LD in LZ. Odlikovan je z znakom za lovske zasluge.

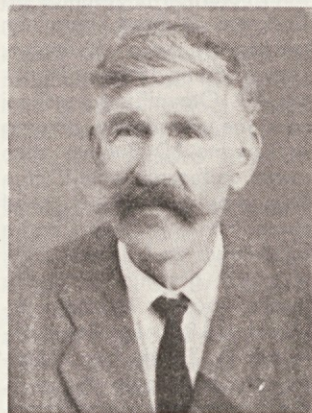
Tovariš Rafael, za svoj častitljivi jubilej sprejmi od nas, idrijskih, črnovrških in cerkljanskih lovcev, prisrčne čestitke! Iskrena hvala za Tvoje dolgoletno delo v naših lov. organizacijah in tudi zato, ker si bil vedno pošten, pravičen lovec, ni Ti bil cilj plen in ubijanje, temveč varovanje narave in vsega, kar je v zvezi z divjadjo in lovskim tovarištvom! Želimo Ti še mnogo zdravih, srečnih let in mnogo užitkov na lovu s Tvojim ljubljanim resastim istrijancem Atošem!

LD Dole in LZ Idrija – V. S.

Silvester Pogačnik-Vertež iz Podnarta je 6. 11. 1972 praznoval svoj 90. rojstni dan. Je upokojen železniški uslužbenec. Nad pol stoletja se je bavil z lovom. Pred vojno je bil pomožni lovski čuvaj, po vojni pa delaven član LD Kropa. Zadnja leta iz zdrav-

Rafael Kobal

Silvester Pogačnik

Ivan Zagode

stvenih razlogov ne lovi več. LD ga je imenovala za svojega častnega člana.

Iskreno mu čestitamo k visokemu jubileju, želeč mu, da bi doživel še mnogo zdravih let.

Člani LD Kropa

van Zagode iz Brežic je pred nedavnim obhajal svojo 60-letnico. Preko 40 let je organiziran lovec. Svojega očeta, naprednega in znanega predvojnega lovozakupnika v Sp. Posavju je spremljal na lov že kot šolarček. Jubilant je bil prej gospodar naše LD, zadnja leta pa starešina. Je tudi dolgoletni član upravnega odbora Lovske zveze Posavje. Želimo mu še mnogo let zdravja, zadovoljstva in dober pogled!

Lovski tovariši
LD Čatež ob Savi

Rudi Peternelj iz Jesenice pri Cerknem je pred nedavnim praznoval svojo 50-letnico. Neprekinjeno 18 let je že tajnik LD Otavnik in vseskozi od njene ustanovitve, prvotno imenovane LD Bukovo, član uprav. odbora. Je tudi član širšega odbora LZ Idrija, pred ustanovitvijo te zveze pa je bil delegat za LZ Gorica. Bil je duša gradnje družinske lovske koče in je zanjo žrtvoval nad 800 neplačanih delovnih ur. Za njegovo vztrajno in plodno delo mu je LZ Gorica podelila pismeno priznanje, LZS pa ga je odlikovala z znakom za zasluge. Dragi Rudi, iskreno Ti želimo, da bi še mnogo let zdrav in zadovoljen zahajal v planino k Tvoji ljubljeni koči Zori in med gamse tja pod Porezen!

Tvoji lovski tovariši

V spomin

Dr. Rasto Tusulin. Številni lovci, znanci in prijatelji so ga 5. 10. 1972 spremili na njegovi zadnji poti na pokopališče v Vojni vasi. Rojen je bil 9. 2. 1901 v Kobaridu. Že kot študent se je vključil v napredne vrste in se potegoval za svoje sorojake Slovence na Primorskem, zato ga je oblast preganjala. Pri-

dobil si je diplomu doktorja prava, se leta 1930 naselil v Črnomlju, odprl odvetniško pisarno in nudil ljudem pravno pomoč. Leta 1932 je postal lovozakupnik in v svojem lovišču izvrševal le gojitveni odstrel, kar je razvidno iz trofej v njegovi lovski sobi. Po razpadu stare Jugoslavije se je takoj vključil v NOB. S svojim pravnim znanjem je marsikaterega Belokranjca rešil smrti in trpljenja. Po kapitulaciji Italije je vstopil kot borec v NOV, kjer je med drugim deloval tudi v komisiji SNOS za ugotavljanje vojnih zločinov. Odlikovan je bil z medaljo za hrabrost in z redom zasluge za narod.

Bil je pobudnik in soustanovitelj LD Črnomelj, v kateri je med članstvom utrjeval disciplino, pravičnost ter učil lovsko gospodariti. Več let je bil starešina LD Črnomelj. Po ustanovitvi Lovske zveze Črnomelj je bil njen tajnik in je delo opravljal do spojitve z LZ Novo mesto. Po ponovni osamosvojitvi Lovske zveze Bela krajina je deloval v komisiji za ocenjevanje trofej, bil član izpitne in drugih komisij. Kot kinologu pa so mu bili najbolj pri srcu kratkodlaki istrijanci. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge.

Od doma do groba so ga ob krsti spremljali njegovi lovski tovariši. Pokopali smo ga z lovskimi častmi in več lovskih praporov se je sklonilo nad njegovo krsto. V imenu LD Črnomelj mu je ob odprtem grobu spregovoril Drago Brus, v imenu LD Metlika pa Manek Fuks.

Naj Ti bo, dragi Rasto, lahka slovenska zemlja, ki si jo ljubil in se zanjo tudi boril!

LD Črnomelj – B. I.

Jože Baraga – Sobotnikov ata, najstarejši član LD Žilce, je umrl 6. 11. 1972, v starosti 71 let.

Ni mu bilo lahko življenje kmeta s kopico otrok v hribovitem delu vidovske planote na Notranjskem. Kljub vsem težavam pa je znal prisluhniti svetovnim in domačim dogajanjem in leta 1941 najti pravo pot med

prvoborce našega naroda. Kaj vse je preстал v tistih težkih časih! Nemeli smo, ko smo poslušali njegove pri-povedi o prestanih naporih, ko je moral v trdih zimah prenašati kot komandir kurirske postaje zaupno pošto zaradi zased in sledi po ledeno mrzli vodi lškega Vintgarja, med zaledenelimi bregovi Mokra in Mačkovca. Tudi v teh težkih časih je bil pošten lovec, dasiravno je bila družini včasih divjad del prehrane.

Po vojni je prevzel službo logarja v domačem kraju, kjer je poznal vse bregove in skrite steze divjadi. Bil je med ustanovitelji lovske družine. Marsikaj smo zvedeli od njega in se naučili.

Lovci in prvoborci smo ga dostojno spremili na zadnji poti iz domačega Zavrha skozi lepo lovišče k Trojici na zadnje počivališče.

LD Žilce

Janez Sveteljšek, član LD Boč, je v 78. letu starosti 28. 5. 1972 za vedno zapustil lovske vrste. Bil je najstarejši član LD, njen ustanovitelj ter mnogo let tajnik. Dokler je mogel, se je udeleževal lovs-kih posvetov in še tudi lovov ter mnogo pomagal z vožnjami pri graditvi lovskega doma. Kako je bil priljubljen, je pokazal pogreb, ki sta se ga udeležili dve lov. družini in ga počastili z vejicami in s strelji. Ohranili ga bomo v najlepšem spominu.

LD Boč in LD Šmarje

Valentin Grobin, upokojeni višji logar in ustanovitelj naše LD, je 20. 10. 1972 v starosti 80 let odšel v večna lovišča.

Pokojni je bil že od leta 1914 član SLD. Nenehno nas je učil lovske poštenosti in vzgajal v lovski plemenitosti. Bo-

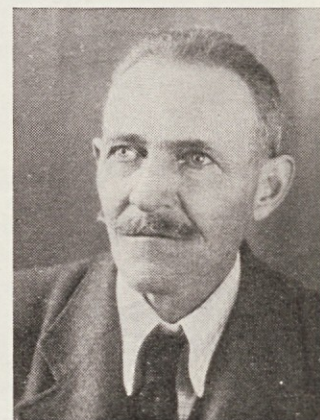
Dr. Rasto Tusulin

Jože Baraga

Janez Sveteljšek

Valentin Grobin

Ignac Špilak

Franc Jarc

Marko Godina

gat izkušenj je bil mnogo let predsednik naše LD. Končno mu usoda z boleznijo ni več dovolila na zelene livade našega lovišča. Lovska družina ga je imenovala za svojega častnega člana, odlikovan je bil pa tudi z znakom za lovske zasluge in z medaljo zasluge za narod.

Lovci smo mu priredili lep lovski pogreb. Sleherno oko je bilo solzno, ko so padale grude domače prsti na njegovo krsto. V naših vrstah je nastala vrzel, saj med nami ni več slovitega in priljubljenega lovskega govornika. Spomin nanj pa bo vedno ostal med nami.

LD Loka pri Žusmu – K. J.

Franc Jarc, član LD Bled, je preminil oktobra 1972 v 80. letu starosti. Do zadnjega je bil zelo aktiven sodelavec in organizator. Vedno je spo-

štoval resnico in bil pripravljen pomagati vsakemu v težavah. Ob odprtem grobu smo se lovci poslovili od našega dobrega sodelavca. Zadel je lovski rog in puške so mu jeknile v zadnji pozdrav. Naj mu bo trajen spomin!

Lovci LD Bled

Iz LD Velika Polana

Konec leta 1971 je umrl **Ignac Špilak**, star komaj 58 let. Naci je bil leta 1945 med ustanovitelji naše LD in od takrat družinski starešina ali tajnik vse do svoje smrti. Ko je bila l. 1945 ustanovljena Okr. lovska zveza Lendava, je postal član njenega IO. Njegova smrt je močno odjeknila po Prekmurju, saj ni bil znan le kot lovec in ljubitelj narave ter divjadi, bil je tudi gasilski funkcionar in šef krajevnega urada Polana. Za svoje delo je bil odlikovan z medaljo dela in medaljo zasluge za narod.

Ko je lani zoreče klasje začelo valoviti v letni sapi, je umrl dolgoletni lovec **Marko Godina**, star 70 let. Prav tako je bil med ustanovitelji naše LD. Ko je bila l. 1945 ustanovljena LD Bistrica, je postal njen starešina in opravljal to dolžnost vse do reorganizacije l. 1952. Tudi Marko je bil član IO Okr. lov. zveze Lendava. Kot kmečki sin je na širnih poljanah in ob Muri spoznaval lepote narave in divjad.

Lovci ga bomo težko pogrešali, saj smo z njim izgubili dobrega sodelavca in tovariša.

Niso se še posušile rože na Markovem grobu, že je v tretje zadonel lovski rog v zadnje slovo in strel ob lendavskih gričih je oznanil, da se lovci zopet poslavljajo... Smrt je iztrgala iz naših vrst komaj 60-letnega **Jožka Pavšiča**. Bil je lovec od l. 1935 in nekaj let starešina naše LD, nazadnje pa tajnik. Bil je dober lovec, odličen gozdar, ljubitelj divjadi in narave. Poznal je prekmurske gozdove, njihovo lepoto, njihovo življenje, s katerim je bil neločljivo povezan. Ljubil je delo, sovražil tlačanstvo in neresnico. Odlikovan je bil z medaljo dela in medaljo zasluge za narod.

Naci, Marko in Jožko so odšli, med nami pa je ostalo njihovo delo in spomin nanje. Hvala vam!

LD Velika Polana – I. K.

Matevž Zajc iz Valburge – Smlednik je v 65. letu starosti preminil avgusta 1972. Bil je borec NOV, ustanovni član naše LD itd. Njegovo priljubljenost je izpričala velika množica, ki ga je spremljala na njegovi poslednji poti. Vse pokojnikovo življenje je bilo lepo orisano v govorih lovcev, borcev in gasilcev. Dragi Matevž nam bo ostal v trajnem spominu.

LD Šmarna gora

Jože Kušar, eden izmed ustanoviteljev LD Vitanje, njen dolgoletni gospodar in dober lovski tovariš, nas je 3. 11. 1972 v 79. letu starosti za vedno zapustil. Dragi Jože, naj Ti bo lahka domača zemlja pod Tvojim ljubljnim zelenim Pohorjem!

LD Vitanje – E. K.

Lovrenc Kuharič nas je 5. 5. 1972 v 68. letu starosti mnogo prezgodaj zapustil. Bil je večletni starešina, gospodar in predsednik nadzornega odbora lovske družine.

Dragi Lovrenc, kot poštenega in dobrega lovskega tovariša, vedno vesele narave, Te bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Velika Nedelja

Lovska kinologija

Kinološko delo v letu 1972

Kinološka dejavnost v preteklem letu je bila bogata in plodna. Po planu kinoloških prirediteljev (Lovec, št. 12/72) so bile pomladanske in jesenske tekme ter preizkušnje v organizaciji področnih lovske zvez, ki so jih v sodelovanju s pasemskimi organizacijami tudi financirale.

O večini teh tekem in preizkušenj smo v Lovcu tudi že brali poročila oz. jih še bomo. Uredniški odbor Lovca prosi kinološke sodnike, naj v bodoče njihova poročila ne bi bila zanimiva samo za vodnike-tekmovalce, ampak za vsakogar, ki se zanima za učenje psa. Vsak sodnik naj bi v svojem poročilu npr. obrazložil vsaj en sam najznačilnejši primer uspešnega ali neuspešnega nastopa s psom in konkretno navedel, kako priti do takšnega uspeha oziroma zakaj pes dela takšne napake.

Junija je bil plenum Kinološke zveze Slovenije, ki je dal nove smernice za bodoče delo KZS, izglasoval sklepe v korist lovske in športne kinologije ter rešil še nekaj drugih zadev.

V okviru praznovanja 50-letnice prekmurskega lovstva je bila septembra v lovišču »Fazan« v Beltincih uporabnostna tekma ptičarjev. Sodelovalo je tudi Društvo ljubiteljev ptičarjev iz Ljubljane. Tekma je bila odlično organizirana in uspeh zadovoljiv.

V počastitev 25-letnice priključitve Primorske k Jugoslaviji je bila pod pokroviteljstvom LD Jezero-Komen v njenem lovišču XI. republiška tekma psov vseh pasem po krvnem sledu. Tekmo je ob pomoči omenjene LD organiziralo Društvo ljubiteljev ptičarjev. (Obsežnejše poročilo o tekmi v tej številki!)

V minulem letu, 9. novembra, je poteklo 50 let od ustanovitve prve športno-kinološke organizacije na Slovenskem. V počastitev tega jubileja je

bila v Ljubljani 1. oktobra mednarodna tekma športnih psov, 26. novembra pa slavnostna seja Zveze klubov za zrejo športnih in službenih psov.

Občni zbor Društva ljubiteljev ptičarjev, 25. 11. 1972, je v plodni razpravi o strokovnem delu s ptičarji in šarivci doprinesel pomembne sklepe za nadaljnje delo društva. Pomlajeni odbor DLP in novi člani pravilnika so garancija za še uspešnejše strokovno delo.

V založbi DLP je izšel Kino-loško-lovski koledar 1973, z barvnimi fotografijami in v novi obliki.

Lovska zveza Novo mesto je za Dan republike priredila na Frati tradicionalno bradajo, ki jo je vodil predsednik LZ in KZS Franjo Bulc. Lovski in kinološki zvezi Slovenije, področnim lovskim zvezam, lovskim družinam, pasemskim organizacijam, lovcem in kinologom zdravo, srečno in uspešno leto 1973!

Vladimir Pleničar

XI. republiška tekma po krvnem sledu v lovišču LD Jezero-Komen

Letošnjo republiško tekmo psov po krvnem sledu za vse pasme lovskih psov je organizirala Lovska družina Jezero-Komen, ki je bila hkrati tudi pokrovitelj tekme. DLP (Društvo ljubiteljev ptičarjev) je bilo letos že enajstič stro-

kovni prireditelj pa tudi iniciator. Organizacija tekme in sama disciplina med tekmovanjem sta bili vzorni. LD Jezero ne zasluži samo pohvalo, temveč je v tem lahko vzor marsikateri močnejši organizaciji. Sodniki in vodniki so bili presenečeni nad izredno gostoljubnostjo in praviim lovskim tovarištvom.

Duša prireditve je bil starešina LD Jezero Peter Fabiani, toda imel je poleg sebe požrtvovalne člane in le tako je bil uspeh popoln. K splošnemu razpoloženju je pripomogla še pestra barvitost jesenske prirode. Čudovit je Kras v lepih jesenskih dnevih. V mojih 25 letih sodniške prakse je bila to najbolj pripravljena tekma. Niti na vodo in na hrano za pse niso pozabili. To je pravilen odnos do lovskega pomočnika. Taka tekma je za lovce doživetje.

V soboto, 21. 10. 1972, so si sodniki ogledali tri različne terene in ob 10. uri začeli polagati umetne krvne sledove ob pomoči članov LD Jezero. Položili so devet sledov s pikljanjem in svežo jelenjo krvjo. Že ob 14. uri so bili sledovi položeni, kar je tudi zasluga sodnika Pavla Cvenkla, ki je pripeljal vse potrebno s seboj. Trije sodniki so položili po tri sledove v dolžini 850 do 900 m. Potekali so po enakih tleh in tudi oblika sledov je bila medsebojno podobna, tako da so bili pogoji za tekmujoče čim bolj enaki. Ponoči so bili sledovi gotovo pre-

hojeni od srnjadi, torej tudi zapeljevalnih sledov ni manjkalo.

V nedeljo ob 9. uri se je po žrebanju za sledove začelo tekmovanje, ki mu je prisostvovalo precej gledalcev, med njimi tudi trije delegati Lovskega kluba iz Trsta. Ob 13. uri je bilo delo na terenu končano. Po posvetu z vodjo tekme, njegovim pomočnikom in sodniki so bili doseženi sledeči uspehi:

V I. nagradni razred sta se plasirala dva tekmovalca: I. a ocena je pripadla hanoveranki Brini z vodnikom Maksom Konečnikom iz Kočevja, kratkodlaka ptičarka Biba pa je z vodnikom Petrom Pečnikom iz Ljubljane dosegla I. b oceno. Obe psi sta na sledu delali precej enako. Uspešno sta opravili preizkušnjo tudi na koncu sledu, ob položeni srni, ki sta jo le ovohali in se vrnili k vodnikoma. Razlika med njima je bila ta, da hanoveranka Brina ni pustila k srni tuje osebe, ptičarko Bibo pa tuja oseba ob srni ni motila. Tako si je Konečnik pridobil prehodni pokal DLP, z vgravidanim imenom svoje hanoveranke.

V II. nagradni razred sta se plasirala tudi dva tekmovalca: II. a oceno je dosegel hanoveranec Brin z vodnikom Alojzom Mlakarjem iz Škofje Loke, II. b oceno pa brakjazbečarka Bara z vodnikom Ernestom Tinto iz Deskel. Tudi ta dva psa sta na sledu delala precej enako. Pri srni sta se obnašala pošteno, toda Brinu se ni smel nihče približati, razen vodnika.

Terier Brin z vodnikom Leonom Fabianijem iz Komna in terier Omi z vodnikom Alojzom Vodopivcem iz Gradišča se nista plasirala v ocenjevalni razred. Nam vsem prisotnim je bilo žal, da nista mlada vodnika uspela. Verjetno so bili sledovi le preštari in psa nista bila za tako težko delo zadosti usposobljena. Mlada vodnika sta kljub temu nekaj pridobila, nanju je treba računati v bodoče. Vsakega novega mladega vodnika smo veseli, ker v tem vidimo napredek in bodočnost kinologije.

V sodniškem zboru so bili: glavni sodnik podpisani; sodniki Jože Škofic, Pavel Cvenkel in Orest Bordon. Pri pri-

pravah in tekmovanju smo imeli ob strani sodelavce: ing. Zego, Bajca, Perovška, Fabianija ml. in še nekatere, ki so doprinesli svoj delež k uspehu.

Za to tekmo je organizator in pokrovitelj LD Jezero-Komen izdal posebno brošuro. Takoj na začetku brošure »občinska skupščina Sežana želi vsem lovcem in kinologom mnogo uspeha pri gojitvi divjadi in zaščiti našega prirodnega bogastva ter posveča posebne čestitke vsem primorskim lovcem in kinologom ob lovsko-kinološkem praznovanju 25-letnice priključitve Primorske k Jugoslaviji.« V brošuri je navedeno vodstvo prireditve, seznam vodnikov in psov, spremna beseda o pomenu takih tekmovalnih prireditev DLP in vodje tekmovalja Vladimirja Pleničarja. Njegov moto v tem sestavku je: Skupno delo – skupen uspeh! Ta moto se je na tej tekmi v celoti uresničil. Svojo organizacijsko sposobnost pa je LD še posebej dokazalo s kar 29 reklamnimi oglasi delavskih organizacij oz. podjetij, objavljenih v tej brošuri.

V prijetnem tovariškem razpoloženju so bili razglašeni rezultati tekmovalja. Prigovorov na sojenje ni bilo. Po skupnem kosilu so bile razdeljene nagrade. Vsi vodniki so bili nagrajeni, prvoplasirani pa je dobil za eno leto tudi prehodni pokal. Vsem vodnikom so bili povrnjeni potni stroški, tako da so bili vodniki prijetno presenečeni. Najbolj presenečeni pa so bili sodniki z lepimi spominskimi darili. Težko bo še kdo tako brežhibno organiziral tako tekmo, s tako voljo, gostoljubnostjo do vseh in s pristnim lovskim tovarištvom. Še nežni spol so vpregli k tekmi; za skupno kosilo so kuhale in stregle. Tudi vam, tovarišice, lepa hvala! Za zaključek prireditve je predsednik DLP izvedel lovski ropot v počastitev Lov. družine »Jezero« in drugih prisotnih. Enajsta tekma po krvnem sledu je za nami. Imam občutek, da smo delo opravili strokovno dobro in pravično ter s tem pomagali LD »Jezero« k njeni proslavi 25-letnice priključitve Primorske k Jugoslaviji.

Ljuban Zadnik

Sodniki pred polaganjem krvnih sledov

Vseh 5 foto VI. Pleničar

Jesenska in poljska tekma ptičarjev v Ljutomeru – Radoslavci, 15. 10. 1972

Kinološka komisija LZ Ljutomer je to leto kljub hudim poplavam, ki so prizadele lovišča te zveze, organizirala in odlično izpeljala preizkušnjo v lepem in še razmerno bogatem lovišču LD Radoslavci.

Na zbornem mestu se je javilo 9 vodnikov s psi, ki so dosegli sledeče uspehe:

A. Jesenska zrejna tekma –

1. Ano Prleški, JRP 2761, vodnik Vojko Pirhar, 180 točk II. ocena. Pes je dobro šolan.
2. Rex Gibinski, JRPki 7303, vodnik Štefan Golenko. Pes ima vse pozitivne lovske zasnove; 147 točk, III. a ocena.
3. Stel Ledavski, RMPri 365, JRPri 2768, vodnik Ivan Rajh, 125 točk, III. b ocena. Pes ima dobre lovske zasnove.
4. Cinko, JRPri 2769, vodnik Mirko Skuhala. Pes nima sistematične šole, ima pa izvrstne lovske zasnove; 121 točk – pohvalno priznanje.
5. Adi Hrašenski, JRPki 7302, vodnik Feliks Kardinar. Pri psu je treba utrditi ubogljivost; 118 točk, pohvalno priznanje.
6. Rol Gibinski, JRPki 7299, vodnik Ivan Ambroš. Pes ima odlične lovske lastnosti; 111 točk in s tem pohvalno priznanje.

B. Poljska tekma –

1. Boj Hrašenski, JRPki 7194, vodnik Slavko Lavrenčič. V prinašanju je dober, na vlekah izvrsten; 154 točk, III. ocena.
 2. Bistra Šalinska, JRPki 7301, vodnik Jakob Šalamon. Pes ni sistematično uveden v lov, zanesljiv pa je v prinašanju; 115 točk, pohvalno priznanje.
 3. Bor Hrašenski, RMPki 3573, vodnik Mirko Lebar. Velja isto kakor za št. 2; 104 točke, pohvalno priznanje.
- Preizkušnjo je vodil tov. Nemeč, v pomoč mu je bil član LD, ki je dala na voljo lovišče. Preizkušnjo je motil močan veter. Stalež divjadi je skromen v primerjavi s preteklimi leti. Organizatorjem se zahvaljujem za njihovo znano gostoljubnost. Pse na obeh preizkušnjah sva ocenila Orest Bordon iz Kopra in podpisani.

Jože Škofic,
kinol. sodnik

Prva: Brina in Maks Konečnik

Druga: Biba in Peter Pečnik

Tretja: Brin in Alojz Mlakar

Četrta: Bara in Ernest Tinta

Telesna ocenitev in preizkušnja naravnih zasnov na planem psov jamarjev LZ Celje na Rinki, 21. 10. 1972

Privedenih je bilo 15 psov, od tega 5 lovskih terierjev in 10 jazbečarjev. Ocenjevala sta sodnika Ivan Rojc in Milan Ivezić ob pomoči pripravnikov Ivana Pinterja in Milana Udovča.

Vodja preizkušnje in zapisnikar je bil Slavko Kovač. Telesno je bilo ocenjenih 6 psov: 4 jazbečarji in 2 lovski terierja.

Jazbečarji: 2 dobro, 2 zadostno. Lovski terierja: 1 dobro, 1 nezadostno.

V naravnih zasnovah na planem je bilo preizkušenih vseh 15 psov. Prejeli so ocene:

Lovski terierji

Karo, RMLT 1971, (tel.) ocena dobro, lastnik Ladislav Gor, Gotovlje, B 84 točk, I a ocena. Fici, JRLT 5770, ocena dobro, lastnik Ivan Skok, Sl. Konjice, B 76 točk.

Ara, JRLT 5546, ocena dobro, lastnik Ivan Križnik, Celje, A 50 in B 62, skupaj 112 točk. Kara, JRLT 5834, ocena dobro, lastnik Franc Vodušek, Rogatec, B 47 točk.

Brin Graškogorski, JRLT 5832, ocena dobro, lastnik Marko Fingšt, Nazarje, B 39 točk.

Razen prvega noben terier ni šel v vodo.

Kdl. jazbečarji

Eko, JRJki 1238, ocena dobro, lastnik Marko Petrin, Mozirje, A 68 in B 78, skupaj 146 točk, I a.

Eta Gomilska, RMJki 196, ocena dobro, lastnik Franc Strašek, Podplat, B 84 točk, I b.

Resasti jazbečarji

Zar, JRJri 1256, ocena dobro, lastnik Janez Černež, Celje, A 65 in B 73, skupaj 148 točk, I a.

Zeto, JRJri 1257, ocena dobro, lastnik Rudi Blazinšek, B 84 točk, I b.

Zeko, RMJri 479, ocena dobro, lastnik Tone Hladin, Celje, B 81 točk, I c.

Ego, JRJri 1260, ocena dobro, lastnik Roman Smole, Pristava, A 61 in B 68, skupaj 129 točk, II a.

Gori Reseniški, JRJri 1253, ocena odlično, lastnik Silva Stegner, Celje, vodnik Janez Černež, Celje, B 62 točk, II b. Goga Reseniška, JRJri 1255, ocena prav dobro, lastnik Anton Klepec, Šentjur, B 58 točk, III a.

En pes in ena psica preizkušnje nista opravila.

Preizkušnja je bila uspešna tudi zato, ker je bilo zadosti zajcev. Vreme je bilo vlažno, brez vetra, zato so tudi psi lahko z uspehom uporabljali svoj nos. Zaključek je bil ob 14. uri, nakar so vsi vodniki, katerih psi so opravili A in B preizkušnjo, prejeli od LZ Celje lepe praktične nagrade.

Ivan Rojc,
kinol. sodnik

Jesenska zrejna in poljska preizkušnja ptičarjev ZLD Ptuj

ZLD Ptuj je 22. 10. 1972 priredila preizkušnji psov ptičarjev. Vodil ju je tajnik zveze, sodila sta Jože Selan in podpisani, kot pripravnik je sodeloval Štefan Veron. Vreme je bilo spremenljivo, z lahkim vetrom. Stalež divjadi je bil skromen, posebno malo je bilo perjadi. Za poljsko preizkušnjo so bili prijavljeni 3 psi, od katerih sta bila dva diskvalificirana, ker sta načela zajca. Za jesensko zrejno je bilo prijavljenih 5 psov, od katerih eden ni nastopil (psica, ker se je gonila).

Rezultati:

– jesenska zrejna preizkušnja –

As (Dik) Dinverski, JRPki 7276, nem. kdl. ptičar, tel. ocena prav dobro, 195 točk, II. a, lastnik in vodnik Mirko Korošec, Abramičeva 13, Ptuj. Beg Dravskodvorski, RMki 3910, nem. kdl. ptičar, tel. ocena dobro, 176 točk, II. b., lastnik in vodnik Milan Iverič, Štuki 12, Ptuj.

Bor, JRPki 7310, nem. kdl. ptičar, tel. ocena prav dobro, 170 točk, II. c, lastnik in vodnik Rudolf Bernik, Podutik št. 109.

Beba (Bena rodovniško ime), RMPki 3964, nem. kdl. ptičar, tel. ocena dobro, 104 točke, lastnik in vodnik Janez Horvat, Zagajčiči – Markovci.

– poljska preizkušnja –

As, JRPki 7161, nem. kdl. ptičar, tel. ocena prav dobro, 61 točk, lastnik in vodnik Martin Majcen, Ključarovi, Velika Nedelja.

Na preizkušnji so vodniki pokazali lepe in dobre pse, žal pa se preizkušnja ostroži ni mogla izvesti, ker ni bilo roparice.

Vladimir Pfeifer
kinol. sodnik

Prijavljene paritve

Kratkodlaki istrski goniči:

Horo Travnogorski, JRGki 7197 – Hitra Sodraška, JRGki 6928, leglo 10. 1. Rejec LD Sodražica (Anton Košir, Sodražica).

Emir, JRGki 7088 – Glasna Sodraška, JRGki 5429, leglo 16. 1. Rejec Franc Lenič, Dol. Ponikve, 24, 68210 Trebnje.

Brak-jazbečarji:

Brin, JRBj 3037 – Mufa, JRBj 3145, leglo 4. 12. Rejec Vinko Turšič, 61360 Vrhnika.

Lovski terierji:

Boj (Bonci), JRLT 5723 – Bistra, JRLT 5593, leglo 24. 1. Rejec Jože Krevelj, Dolenja vas 30, 68270 Krško.

Don Pobreški, JRLT 3544 – Ajda, JRLT 5706, leglo 12. 1. Rejec Karl Krihbaum, Oplotnica 55, 62317 Oplotnica. Don Pobreški, JRLT 3544 – Vaudnova Pika, JRLT 3534, leglo 15. 1. Rejec Jakob Hade, Gaj 50, 62201 Kungota.

Nemški kdl. ptičarji:

Arno, JRPki 5233 – Ajša Obrežka, JRPki 5353, leglo 14. 12. Rejec Franček Rakuša, Sela 37, 62288 Hajdina.

Nemški prepeličarji:

Lord v. d. Buchenzausche, JRNPr 12 – Ciba Poljčanska, NRNPr 139, leglo 14. 1. Rejec Anton Zlatič, 68270 Krško.

Dolgodlaki jazbečarji:

Jambo von Nurstatten, Nr. KD 5875 – Nička, JRJdd 54, leglo 10. 11. Rejec Viktor Vauhnik, Kersnikova št. 12, 62000 Maribor.

Kinološka zveza Slovenije

Šaljive

Ženski pogum

Na Brezovi rebri pri Novem mestu sta grabila listje mož Jarc in njegova žena. Kar mož zasliši v grmovju presunljivo vekanje divje živali. Skoči tja in vidi, da je medvedka zgrabila srno. Ko je medvedka zagledala Jarca, se je pognala vanj in ga podrla na tla. Tedaj je pritekla še Jarčeva žena. Ko je zagledala medvedko na možu, jo je z grabljami in kričanjem nagnala v beg.

Lovec Mitja je to zgodbo – kot primer ženskega poguma – povedal v gostilni, kjer je bilo v družbi več žen.

Pa se oglasi mlada žena Ančka:

»Ampak to ni bila korajža, pač pa ljubosumnost. Nobena izmed nas tega ne bi storila iz poguma, iz ljubosumnosti pa vsaka...«

-elf-

Katera je boljša?

Francelj in Jože, dva stara lovca, si v gostilni ob kozarčkih pripovedujeta doživljaje.

»Veš, Francelj, kaj se mi je nekoč zgodilo? Zgodaj zjutraj smo šli na lov. Mene so postavili na rob gozdne jase, češ da tam najraje priteče divjad. Stojim, stojim in čakam zaman. Pa mi šine v glavo misel. Iz žepa vzamem jazbečjo mast in si z njo namažem čevlje. Nisem tako stal pet minut, kar priženo psi mimo mene zajca. Pomerim in hočem ustreliti, a glej vraga, psi proti meni in začno kopati pri mojih nogah. A veš, da so mislili, da imajo jazbeca...«

»Veš, Jože, jaz sem pa drugače naredil. Nekoč sem šel sam na lov, čakal lisico. Da bi jo privabil, sem si čevlje namazal z zajčjo mastjo. Komaj sem spravil mast nazaj v žep, se od nekod vzamejo trije istrijanci. Moral sem teči, da srajca riti ni dohajala. Dolgo so me gonili po hosti. Če ne bi hitreje tekkel kakor dolgouhec, bi gotovo mislili, da gonijo zajca...«

M. P.

**prava
puška
za pravega
lovca**

LOVSKA PUŠKA

FRANCHI

Generalni zastopnik za
Jugoslavijo

GENERALTURIST

Kupite jo lahko v prodajalnah:

Zagreb – poslovalnica
Generalturist, Zrinjevac 18

Ljubljana – »Lovec«,
Gospodarska 12

Maribor – »Lovec«,
Gregorčičeva 11

Varaždin – poslovalnica
Generalturist, Trg narodnih
heroja 7

Split – »Ribomaterial«,
Titova obala 16

Dubrovnik – Robna kuća »SRĐ«,
Gruška obala 44

Za vse informacije se
obračajte na

Zagreb
Moše Pijade 167,
telefon (041) – 34-681

**Strojimo,
barvamo,
predelujemo**

vseh vrst kožuhovino in krzno.

Izdelujemo in popravljamo tudi usnjena oblačila.

Krznarstvo

VIKTOR BERIČ

Ljubljana, Komenskega 36

Telefon (061) 320-556

TISKARNA

»JOŽE MOŠKRIČ«

Ljubljana, Nazorjeva 6

Telefon 21-296

TISKARNA

Izdelava vseh vrst tiskovin, katalogov, časopisov, revij
in knjig

KLIŠARNA

izdelava vseh vrst eno- in večbarvnih klišejev

KNJIGOVEZNICA

vezava preprostih in luksuzno opremljenih del

ŠTAMPILJARNA

izdelava vseh vrst žigov, pečatov in knjigoveških črk

ETIKETE

v vseh barvah in barvnih folijah

Foto V. Dariš: Zima se ogleduje v zrcalu